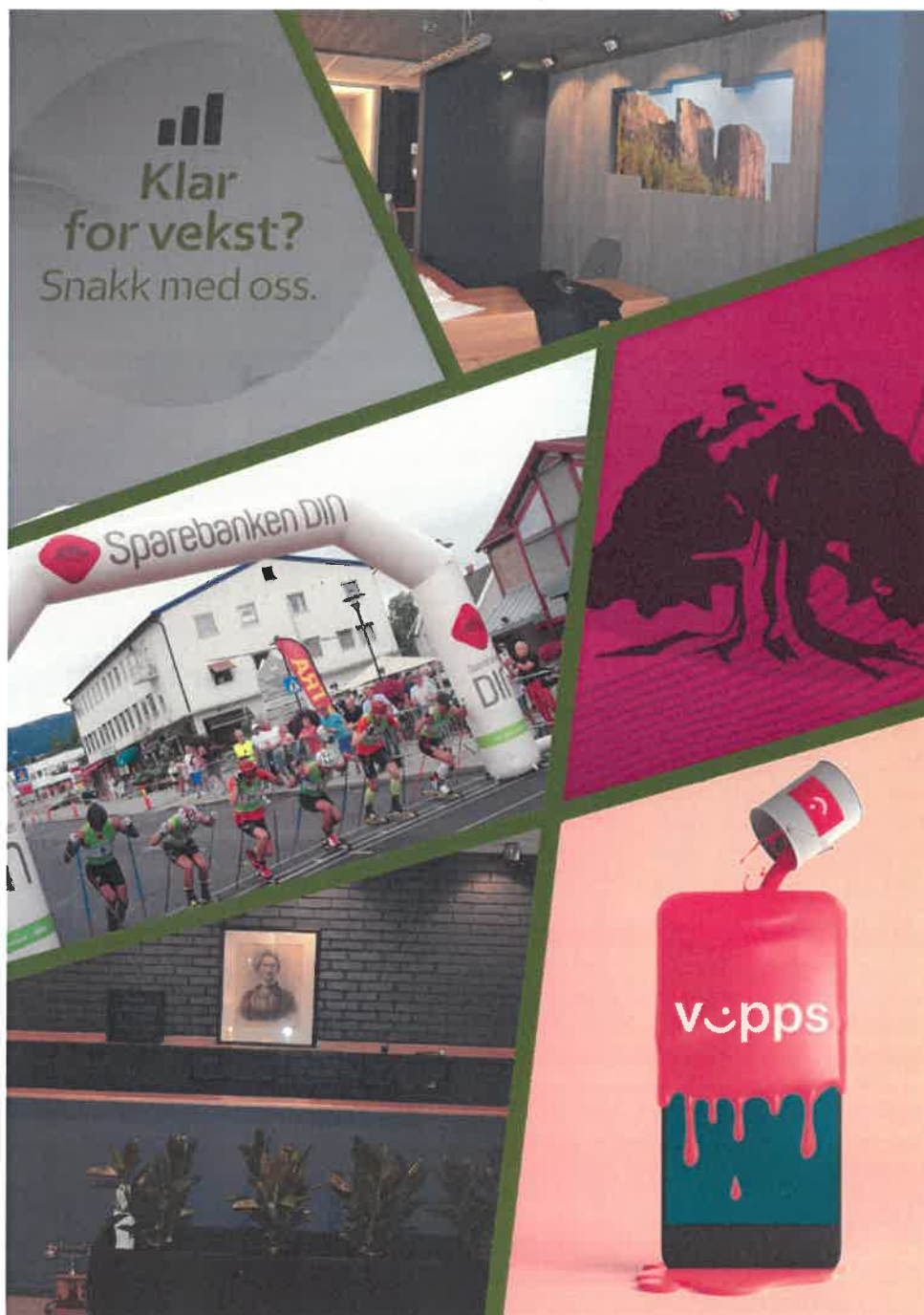

Årsmelding 2017

Innholdsliste

Styret si årsmelding for 2017	Side 3
Hendingar i 2017.....	Side 3
Norsk økonomi	Side 3
Verdsøkonomien	Side 4
Sparebanken DIN	Side 4
Verksemda i 2017	Side 4
Resultatutvikling	Side 5
Balanseutvikling	Side 5
Risiko- og kapitalstyring	Side 7
Strategisk samarbeid	Side 8
Personale og arbeidsmiljø	Side 10
Likestilling	Side 10
Samfunnsansvar og ytre miljø	Side 10
Sponsor og marknadsføring	Side 10
Utsiktene for 2018	Side 10
Resultatrekneskapen	Side 12
Balanserekneskapen	Side 14
Kontantstrømoppstilling	Side 17
Notar til årsrekneskapen	Side 18

Styret si årsmelding for 2017

HENDINGAR I 2017

2017 var eit travelt år for Sparebanken DIN. Banken sin avdeling i Åmot har blitt flytta frå Fristadsenteret til dei gamle lokala til DNB, og lokala i Bø er blitt pussa opp. Nå er det ikkje lenger kasser i avdelingane, men automatar som tek seg av inn- og utbetalingar.

Då vi hadde ei uvanleg sterk auke i utlåna i 2016, noko som førde med seg litt svekka kapitaldekning, har banken i 2017 hatt fokus på å bremse veksten i utlån på eigen bok og i staden bruke Eika Boligkreditt.

Totalt har Sparebanken DIN hatt 7,5 % auke i utlåna i 2017.

Dei tilsette har på alle felt gjort ein fantastisk innsats i året som gjekk, og det er ei stor glede å konstatere at det økonomiske resultat i 2017 var særst godt.

Norsk økonomi

Aktiviteten i Fastlands-Noreg tok seg opp i 2017. Dette etter eit 2016 med den lågaste veksten sidan finanskrisa i 2008. Veksten blei om lag dobla, og enda i underkant av 2 prosent. Dette ligg tett opptil den årlege veksttakten som Noregs Bank forventar dei næraste åra.

Investeringar i bustad har vore ein av dei sentrale element til auka vekst. Som følge av sterk prisutvikling i bustadmarknaden over fleire år, og særleg i 2016, blei det sett i gang bygging av mange bustader i 2017. I januar 2017 kom det eit omslag i bustadmarknaden. Lågare prisar var særleg markant i Oslo. Der hadde prisane stige kraftig mot slutten av 2016. På tross av omslaget enda årsveksten i bustadprisane i Noreg på 5,7 prosent. Nedgangen frå starten av året, saman med at myndighetene førte vidare og stramma til

Bustadlånforskrifta, redusere veksten i 2017. Det er grunn til å tru at omslaget i marknaden vil kunne verke inn på bygging av nye bustader i åra framover.

Positive utsikter, betre reallønnsvekst og eit framleis lågt rentenivå gav grunnlag for ein god forbruksvekst i hushaldet i 2017. Dette gjeld særleg forbruk av tenester. Hushaldet har framleis auka si gjeld generelt gjennom året. Dersom ein tek utgangspunkt i høg del bustadgjeld med flytande rente, er hushaldet eksponert for risiko ved endringar i rentenivået framover. Arbeidsmarknaden betra seg gjennom året målt både ved arbeidskraftundersøkinga (AKU) og registrert arbeidsløysa hos NAV. Arbeidsløysa var i november 2017 på 4,1%.

Prisveksten, målt ved konsumprisindeksen (KPI), blei betydeleg redusert i 2017. Toppen var nådd med 4,4 prosent sommaren 2016. Den relativt høge prisveksten i 2016 var i stor grad ein konsekvens av at den norske krona falt i verdi. Dette førde til prisvekst på importerte varer. I 2017 tok denne effekten av, og prisveksten blei redusert til i overkant av 1 prosent. Dette var eit nivå godt under styringsmålet for pengepolitikken, som er på 2,5 prosent.

Utviklinga i norsk økonomi gjennom 2017 var ikkje av ein slik grad at Noregs Bank ønskja å heve styringsrenta frå 0,5 prosent. Sentralbanken la vekt på at ein bør gå varsamt fram i høve til renteendring. Dei åttvara likevel om at den første rentehevinga ikkje er langt unna i tid dersom norsk og internasjonal økonomi utviklar seg som forventa.

Finanspolitikken var og eit element i ekspansiv retning i 2017. Det strukturelle, oljekorrigerte underskotet som måler den underliggende pengebruken av oljeinntektene auka til 220 milliardar kroner. Målt som del av trend-BNP for Fastlands-Noreg innebar dette ein vekstimpuls i økonomien på 0,4 prosent.

Årsmelding 2017

I høve til kapitalen i Statens pensjonsfond utland (oljefondet) utgjorde underskotet 2,9 prosent i 2017, ein tidel lågare enn handlingsregelen. Regelen blei i 2017 redusert frå 4 til 3 prosent for å reflektere ein lågare forventna realavkastning frå oljefondet (Statens Pensjonsfond Utland). Isolert sett talar dette for lågare innslag av midlar frå oljefondet i norsk økonomi.

Verdsøkonomien

Verdsøkonomien viste i 2017 klare teikn på auka optimisme og sterkare vekst. Aktiviteten hos fleire av Noreg sine sentrale handelspartnarar tok seg opp, og arbeidsløysa fall i fleire land til lågare nivå enn i perioden før finanskrisa. I tillegg såg ein høgare investeringsvekst og framleis sterk forbruksvekst. Utviklinga har vore understøtta av ein svært ekspansiv pengepolitikk. Pengepolitikken har tatt i bruk utradisjonelle tiltak, så som verdipapirkjøp, i mange land. Det låge rentenivået må ein sjå i samheng med ein prisvekst som har halde seg låg. I takt med at aktiviteten har auka har sentralbankane i fleire land starta å fase ut dei ekstraordinære tiltaka. I nokre land er også styringsrenta auka.

USA var eit av landa som var tidleg ute med rentekutt og verdipapirkjøp for å stimulere til auka økonomisk aktivitet etter finanskrisa. Tiltaka har hatt ønska effekt, og i 2017 auka veksten mens arbeidsløysa blei ytterlegare redusert.

I Eurosonen heldt betringa i økonomisk aktivitet gjennom fjoråret fram, og veksten enda sannsynlegvis på sitt høgaste nivå sidan før finanskrisa. Framgangen var brei med auka inntektsvekst og sterkare tru på framtida. Dette verka igjen inn på forbruk og investeringsnivå i ein positiv retning.

Kina stod for eit solid bidrag, med ein vekst i overkant av 6 prosent. Veksten i Kina kan først tilbake til ein ekspansiv finanspolitikk og høg aktivitet i bustadmarknaden. Fleire

tilhøve talar for at Kina sin veksttakt vil bli noko lågare framover.

SPAREBANKEN DIN

Sparebanken DIN er ein sjølvstendig sparebank med forretningsadresse i Bø, og med bankkontor i Seljord, Bø, Åmot og Skien.

Banken tilbyr eit breitt spekter av bank-, forsikrings- og investeringsprodukt til privatkundar, bedrifter og institusjonar. Banken sitt marknadsområde er 9 kommunar i Midt- og Vest-Telemark samt Grenland. Sparebanken DIN har valt Eika Gruppen som strategisk alliansepartner fram til no.

VERKSEMADA I 2017

Også dette året har vore prega av sterk konkurranse mellom bankane i vårt område, men banken har greidd å halde rentemarginen om lag på same nivå som sist år. Sparebanken DIN har vore konkurransedyktige, og har hatt god auke både på utlån og innskot. Banken har hatt sterk fokus på utviklinga i kostnader, og har lykkast i å minke kostnadsprosenten noko. Rentenettoen har halde seg om lag uendra, og sjølv med eit godt resultat så har veksten bidrege til at kapitaldekninga går noko ned.

Etter at kontoret i Åmot er flytta og kontoret i Bø pussa opp, er alle kontora til banken i svært bra stand og det vil verka til meir effektiv drift og sparde kostnader for banken.

Hovudpunkt frå rekneskapen 2017

- God vekst i utlånsvolum.
- God vekst i utlån gjennom Eika Boligkreditt.
- Eit godt økonomisk resultat.
- God basisdrift, men høge kostnader.
- God innskotsdekning.
- Rein kjernekapitaldekning er noko redusert.

RESULTATUTVIKLING

Resultatet til Sparebanken DIN for 2017 før tap vart på 54,2 millionar kroner. Tap på utlån er bokført med 5,1 millionar kroner. Resultat etter tap, men før skatt vart 49 millionar kroner. Skatt for året er 10,9 millionar kroner. Resultat etter skatt vart på 38,1 millionar kroner. Eigenkapitalavkastninga etter skatt vert då 8,6 prosent i 2017.

Årsrekneskapen er utarbeidd i samsvar med rekneskapslov, årsrekneskapsforskrift og god rekneskapskikk. Det er lagt fram under føresetnad om framleis drift. Det er ikkje etter rekneskapsavslutninga kome på tilhøve eller hendingar som etter styret si vurdering bør kommenterast ytterlegare.

Netto renteinntekter

Banken sine netto renteinntekter vart 88 millionar kroner. Rentemarginen er under press som følgje av sterk konkurranse i marknaden.

Netto provisjons- og andre inntekter

Netto provisjonsinntekter og andre inntekter kom opp i 19 millionar kroner.

Verdiendring på verdipapir

Banken si sertifikat- og obligasjonsportefølje er på 351,8 millionar kroner pr. 31.12.17. Porteføljen er ført til lågaste verdi av opphavleg kostpris og marknadsverdi i samsvar med kursar oppgjeve av Eika Kapitalforvaltning AS. Ved årsskiftet er porteføljen avstemt mot offisielle likningskursar.

Aksjar, andelar og grunnfondsbevis i bankar kom opp i 60,2 millionar kroner ved utgangen av 2017. Av dette er 0,5 millionar kroner klassifisert som omløpsmiddel. Realisert og ikkje realisert gevinst på desse omløpsmidla er 0,1 millionar kroner. Omløpsaksjar, aksjefond og grunnfondsbevis i bankar er i rekneskapen vurdert til lågaste verdi av opphavleg kostpris og børskurs pr. 31.12.17.

Driftskostnader

Banken sine driftskostnader var ved utgangen av året på 62,4 millionar kroner. Lønnskostnadene var på 23,6 millionar kroner. Sosiale kostnader vart 5,3 millionar kroner. IKT, marknadsføring og andre administrasjonskostnader vart 20,8 millionar kroner. Andre driftskostnader vart 7,8 millionar kroner. Kostnadsprosenten inklusiv verdiendringar på verdipapir vart 53,5 prosent i 2017, og 57,8 prosent eksklusive verdiendringar.

Tap på utlån og garantiar

Netto føringar til tap kosta banken 5,1 millionar kroner i 2017. Ved årsskiftet var banken sine individuelle nedskrivningar på 0,25 prosent av brutto utlån. Gruppevise nedskrivningar var på 0,64 prosent av brutto utlån. Samla total avsetnad til tap er 0,89 prosent av brutto utlån.

Tapsnedskrivningar er vurderte etter objektive kriterium. Banken har rutinar for gjennomgang av alle vesentlege misleghaldne og tapsutsette engasjement. Styret meiner med dette å ha gode avsetnader og god oversikt over risikoen i banken si utlånsportefølje.

Disponering av året sitt overskot:

Resultatet for året vart på 38,1 millionar kroner. Styret rår til å disponere dette som følgjer ;

- 11,8 millionar kroner til sparebanken sitt fond.
- 23,8 millionar kroner til utjamningsfond.
- 2,5 millionar kroner til utbytte.

BALANSEUTVIKLING

Forvaltingskapitalen

Forvaltingskapitalen er på 4.932 millionar kroner ved utgangen av 2017. Dette er ein vekst på 401,8 millionar kroner frå i fjor. Lån formidla gjennom Eika Boligkreditt er auka med 231,4 millionar kroner til 789,5 millionar kroner i 2017.

Utlån

Samla brutto utlån var på 4.280,5 millionar kroner ved årsskiftet. Vekst på utlån vart på 7,6 prosent. Tek ein med utlånsauken til Eika Boligkreditt er det ein samla vekst på utlån med 11,8 prosent for 2017.

Utlån i banken sitt marknadsområde, som er Midt- og Vest-Telemark, var på 2.884,8 millionar kroner, eller 67,4 prosent av samla utlån. Øvrige kommunar i Telemark 14,7 prosent. Oslo stod for 6,9 prosent av utlånsvolumet. Elles i landet 11 prosent. Bø kommune stod for 25,3 prosent, medan Seljord kommune stod for 18,9 prosent. Av banken si samla portefølje på eigen bok av utlån, utgjør næringslivet om lag 22,5 prosent ved utgangen av 2017.

Garantiar

Garantivolumet til banken var ved årsskiftet på 113,2 millionar kroner.

Verdipapirbeholdning 31.12.2017

Summen av banken sine verdipapir var på totalt 412,6 millionar kroner, fordelt med 351,9 millionar kroner i obligasjonar, 60,2 millionar kroner i anleggsaksjar, 0,5 millionar kroner i aksjar definerte som handelsportefølje.

Porteføljen av verdipapir er sett bort til forvaltning hos Eika Kapitalforvaltning AS. Gjennomsnittleg løpetid på porteføljen er 1,77 år og den skal ha låg kredittrisiko.

Bøgata 69 AS er heileigd av Sparebanken DIN, og bokført som eigarinteresse i bankrekneskapen. Bøgata 69 AS eig igjen eigedomsselskapet Bøgata 77 AS. Bøgata 69 AS er bankbygget som leiger ut lokale til banken i Bø, og til ein del andre langsiktige leigetakarar. Bøgata 77 AS er ei sentral nabotomt i Bø, som for tida blir nytta til parkeringsareal for Bøgata 69. I rekneskapen er aksjane ført til kostpris. Etter takst hausten 2012 kan ein slå fast at marknadsverdien på eigedommane ligg godt over bokført verdi.

Det vert ikkje ført konsernrekneskap, då eventuelle inntekter frå eigedomsselskapet er uvesentlege i høve til bankrekneskapen. Datterselskapet driv si verksemd med uvesentleg resultatverknad for banken.

Innskot

Kundeinnskota er den viktigaste finansieringskjelda til banken. Ved årsskiftet vart det totale innskot på 3.636,4 millionar kroner. Det gjev ein vekst på 235,7 millionar kroner eller 6,9 prosent i høve til året før. Innskotsdekninga, det vil seie innskot frå kundar i prosent av brutto utlån til kundar, er 85 prosent. Banken sitt mål er at innskotsdekninga ikkje skal kome under 75 prosent. Personmarknaden hadde 66,7 prosent av innskota i 2017. Innskot frå næringslivet utgjorde 27,9 prosent og offentleg sektor var på 5,4 prosent.

Geografisk fordeling på innskota ved årsskiftet var 31,8 prosent frå Bø, 22,7 prosent frå Seljord, 5,5 prosent frå Sauherad, 10,5 prosent frå Tokke og Vinje, 4,7 prosent frå Skien, 9,6 prosent frå andre kommunar i Telemark. 6,1 prosent frå Oslo og 9,3 prosent frå resten av landet. Banken hadde ingen innskot knytt til fastrente ved årsskiftet.

Langsiktig finansiering

Bankens finansiering på 725 millionar kroner fordelar seg med følgjande prosentvise forfall:

- 2018: 13,80%
- 2019: 27,58%
- 2020: 24,13%
- 2021: 20,69%
- 2022: 13,80%

Netto verdipapirgjeld var ved årsskiftet på 550 millionar kroner. Gjeld til kredittinstitusjonar var på 175 millionar kroner, og vi har ein fondsobligasjon på 35 millionar kroner, og et ansvarleg lån på 40 millionar kroner.

Soliditet

Fondsobligasjonen på 35 millionar kroner har forfall i 2021. Sparebanken sitt grunnfond medrekna året sitt overskot er på 152 millionar kroner. Utjamningsfondet er på 82,9

Årsmelding 2017

millionar kroner, medan eigardelskapitalen er på 224,1 millionar kroner. Samla eigenkapital er på 459 millionar kroner.

Med eit risikovekta berekningsgrunnlag på 2.650,7 millionar kroner ved utgangen av året, gjev det ei kapitaldekning på 19,59 prosent, og ei kjernekapitaldekning på 18,13 prosent. Rein kjernekapitaldekning er på 16,87 prosent. Bankens egendefinerte minimumskrav er 19, 16,5 og 15,5, og der myndigheitskrava er 17,5, 15 og 14 prosent. Styret vurderer dermed soliditeten som god.

Kontantstrømoppstillinga visar ein likviditet på 198,3 millionar kroner, som er litt lågare enn fjoråret. Kontantstrømmen frå banken sine driftsaktivitetar har tilført 29,1 millionar kroner.

RISIKO- OG KAPITALSTYRING

Styring av verksemda

Sparebanken DIN er ein sjølvstendig bank med grunnfond og eigardelskapital. Eigerane av eigenkapitalbevis i banken er Sparebankstiftinga Seljord og Sparebankstiftinga Bø.

Generalforsamlinga er banken sitt høgaste organ. Styret er det organet som er overordna administrasjonen, og skal sjå til at banken blir styrt etter dei retningslinene som er bestemt.

Banken har felt ned prinsipp for styring og kontroll i eit dokument – samt vedteke fleire dokument for policy og styring av dei ulike områda i verksemda.

Banken har eigen risk- og compliancefunksjon som følgjer opp drifta i banken, og at vedtak i styret blir følgd opp. Funksjonen gjev sin rapport til styret.

Ekstern revisor følgjer opp banken etter ein revisjonsplan. Revisor har fleire møte med både styret og risk- og compliancefunksjonen, og gjev rapporten sin til Generalforsamlinga.

Risikostyring

Risikostyringa i Sparebanken DIN støttar opp under banken sine strategiske mål og utvikling. Risikoeksponeringa skal til ein kvar

tid vere innanfor dei rammer som er trekte opp av styret, og skal vere kjende gjennom dei policydokument og instruksar som er karakterisert i banken sin plan for verksemda. Sparebanken DIN har som målsetjing at banken i eit langsiktig perspektiv skal vere godt kapitalisert. Ein skal ha eit godt fundament for utvikling og vekst i høgkonjunkturar og samtidig vere robust til å møte lågkonjunkturar. Risikoeksponering og risikoutvikling blir følgd opp og rapportert kvartalsvis til banken sitt styre.

Kredittrisiko

Kredittrisiko blir definert som faren for tap som følgje av at kundar eller motpartar ikkje kan halde pliktane sine. Kredittrisikoen blir styrt gjennom banken sine strategi- og policydokument, kredittrutar, kredittprosessar og fullmakter til å gje lån. Desse trekker opp dei overordna retningslinjer for korleis ein kan gje kreditt.

Styret er ansvarleg for banken sin kredittpolitikk og har delegert fullmaktsramme til administrerande banksjef, som innanfor fullmaktene sine har delegert desse vidare. Kredittpolicy, kreditthandbok og rutinar for kreditthandsaming, set krav til kva for kredittprosessar og kva for risiko-vurderingar som skal gjerast i samband med godkjenning og oppfølging av person- og næringslivsengasjement. Fullmaktene er knytt opp til kompetanse og engasjementet sin storleik og risiko.

Kredittrisiko er historisk sett den største risiko i bankdrift. Manglande beteningsevne hos låntakar og underliggjande pant som ved realisasjon ikkje har tilstrekkeleg verdi til å dekke banken sine samla utlån, utgjør den største risikoen i denne kategorien. Begge tilhøve må ligge føre samtidig dersom det skal påføre banken tap. Kredittrisikoen i banken er primært knytt til utlåns- og garantiportefølje, og i mindre grad til obligasjonsbeholdninga.

Marknadsrisiko

Marknadsrisiko vert definert som risiko for tap på grunn av ugunstige endringar i marknadsprisar på renter, valutakursar og

verdipapirmarknaden. Styring av marknadsrisiko skjer gjennom rammer, vedtekne i styret. Risikoeksponering og utvikling blir rapportert kvartalsvis til banken sitt styre.

Renterisiko syner seg i samband med utlåns- og innlånsverksemd og i knytning til aktivitet i penge- og kapitalmarknaden. Renterisiko er eit resultat av at rentebindingstida for banken sin eigedel- og gjeldsside ikkje er samanfallande. Ved årsskiftet hadde banken fastrenteutlån på 7,1 millionar kroner. Det er ikkje gjort rentebyteavtalar som kan motverke renterisikoen på desse utlåna. På gjeldssida hadde banken pr. årsskiftet ingen fastrenteinnskot.

Valutarisiko blir definert som risikoen for at banken si beholdning av, og forpliktingar i andre valutaer skal føre til tap som følgje av endringar i valutakursar. Kjøp og sal av valuta er knytt til våre kundar sine kjøp og sal av reisevaluta. Banken sin kontantbeholdning i valuta var på om lag 0,7 millionar kroner.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisikoen vert definert som risikoen for at banken ikkje er i stand til å innfri pliktane sine, eller ikkje er i stand til å finansiere eigedelane sine. Målet for banken si likviditetsstyring er å ha tilgang på tilstrekkeleg med likvide midlar til å kunne halde oppe si verksemd gjennom alle realistiske stressituasjonar. Det er fastsette retningsliner for likviditetsstyring i banken. Innskot frå kundar er den viktigaste og mest stabile finansieringskjelda. Styret legg vekt på at tilhøvet mellom innskot frå kundar og utlån til kundar skal vere tilfredsstillande.

Ved utgangen av rekneskapsåret var innskotsdekninga på 85 prosent.

Banken har, som ein likviditetsreserve, ein kassekreditt på 160 millionar kroner i DNB. Banken har ikkje nytta seg av trekkrettane ved utgangen av året.

Liquidity Coverage Ratio (LCR) var ved årsskiftet 122 poeng.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko vert definert som risikoen for tap som følgje av utilstrekkelege eller sviktande interne prosessar, svikt i rutinar eller system, menneskelege feil, intern utruskap, kriminalitet eller eksterne hendingar. Det vert gjort fortløpande gjennomgang av internkontrollen på desse områda. I tillegg gjerast ei årleg risikovurdering av vesentlege risikoar for alle verkeområde i banken.

Kapitalkrav knytte til operasjonell risiko går inn i utrekninga av kapitaldekning og blir rapportert etter basismetoden. Det er i 2017 ikkje funne svake sider som har tyding for banken sin risiko og kapitaldekning. Styring av operasjonell risiko skjer gjennom kompetanseutvikling, gode system og rutinar, samt god intern kontroll og kvalitetssikring.

STRATEGISK SAMARBEID

Eika Alliansen

Sparebanken DIN er aksjonær i Eika Gruppen AS og ein av 67 lokalbankar i Eika Alliansen. Lokalbankane, Eika Gruppen og Eika Boligkreditt utgjer Eika Alliansen.

Eika Alliansen har ein samla forvaltningskapital på meir enn 400 milliardar kroner, nær ein million kundar og meir enn 3.000 tilsette. Dette gjer Eika Alliansen til ein av de største aktørane i det norske bankmarknaden, og ein av dei viktigaste aktørane for norske lokalsamfunn.

9. januar 2018 sa Sparebanken DIN og 10 andre lokalbankar opp avtalane med Eika Gruppen og dotterselskapa. Avtalane sluttar å verke når dei respektive oppseiingsfristar endar, dei fleste med tre kalenderårs frist.

Lokalbankene ved din side

Lokalbanker har verka til økonomisk utvikling og tryggleik for privatkundar og lokalt næringsliv i norske lokalsamfunn i snart 200 år. Lokalbankane i Eika Alliansen har fult sjølvstende og styring av eigen strategi og sin lokale merkevare. Nærleik og personleg

engasjement for kundane og lokalsamfunnet, kombinera med grundig kunnskap om kundanes behov og bedriftenes lokale marknad, er lokalbankenes viktigaste konkurransefortrinn.

Lokalbankane er dermed unike og viktige økonomiske bidragsytarar til vekst og utvikling for både privatpersonar og norsk samfunns- og næringsliv. I første rekke gjennom sitt engasjement for lokalsamfunnet og som tilbyder av økonomisk rådgiving, kreditt og finansprodukt tilpassa lokalt næringsliv og folk flest.

Eika Gruppen

Eika Gruppen utgjer finanskonsernet i Eika Alliansen. Konsernets kjerneverksemd er levering av tenestar til lokalbanken og kundane til lokalbanken. Eika Gruppen utviklar og leverer tenester som understøtter stabil og effektiv bankdrift, samt løysingar og kompetanse som skal sikre vidare vekst og utvikling i bankane, lokalsamfunnet og ikkje minst for kundane. Konkret vil det blant anna seie å levere ein komplett plattform for bankinfrastruktur, inkludert IT, betalingsformidling og digitale tenestar som nett- og mobilbank. Eika Gruppen har eit profesjonalisert prosjekt- og utviklingsmiljø som investerer store ressursar i utvikling av nye, digitale løysingar for lokalbankane.

Produktselskapa i Eika Gruppen - Eika Forsikring, Eika Kredittbank, Eika Kapitalforvaltning og Aktiv Eiendomsmeistring - leverer eit breitt spekter av finansielle produkt, kommersielle løysingar og kompetansehevande tenester. Utover disse leveransane gir Eika Gruppen alliansebankane tilgang til kompetanseutvikling med Eika Skolen, styring av verksemda med Eika ViS, økonomi- og rekneskapstenester med Eika Økonomiservice og depottenester med Eika Depotservice. I tillegg arbeider Eika Gruppen innanfor område som kommunikasjon, marknad og merkevare og næringspolitikk for å ivareta dei næringspolitiske interessar til lokalbankane på disse områda.

Sparebanken DIN har, som nemnt ovanfor, sagt opp avtalane med Eika Gruppen. Ein meiner at kostnadsutviklinga i Eika ikkje er bærekraftig for banken. I ei tid der dei store bankane trekker seg ut av lokalmiljøa og flyttar folk, vedtak og makt til Oslo, er lokalbankane viktigare enn nokon gong. Vi frykter for livsgrunnlaget for lokalbanken om utviklinga får halda fram. Sparebanken DIN ønskjer å vere med i Eika Alliansen også i framtida, men det krev at Alliansen endrar retning. Våre kundar og dei tilsette vil ikkje merke noe til den prosessen vi står framfor. Oppseiingstida går fram til 31.12.2021, og vi har god tid til å få på plass ein betre avtale med Eika. Vårt mål er å sikre ein meir konkurransedyktig lokalbank for framtida.

Å sitte stille utan å gjere noko, ville vore mykje meir risikabelt for lokalmiljøet.

Oppseiinga gjeld ikkje Sparebanken DIN sin avtale med SDC eller Eika Boligkreditt.

Eika Boligkreditt sikrar lokalbanken langsiktig funding

Eika Boligkreditt er ei kredittverksemd som er eid av 67 norske lokalbankar og OBOS. Eika Boligkreditt har som viktigaste føremål å sikre lokalbankane tilgang til langsiktig og konkurransedyktig funding. Selskapet har konsesjon som kredittverksemd og finansierer sin utlånsverksemd ved å gi ut internasjonalt ratede obligasjonar med fortrinnsrett (OMF). Det inneber at Eika Boligkreditt har mogelegheit til å oppta lån i den norske og internasjonale finansmarknaden, og til kvar ein tid søke finansiering der ein får marknaden sine beste vilkår. Gjennom Eika Boligkreditt får alliansebankane dermed tilgang på svært gunstig finansiering, og kan halde oppe konkurransekrafta i forhold til større norske og internasjonale bankar.

Eika Boligkreditt har ein forvaltningskapital på om lag 100 milliardar kroner og er følgjeleg ein viktig bidragsytar til at kundane i lokalbankane oppnår konkurransedyktige vilkår på sine bustadlån.

Årsmelding 2017

Eigendomsmeqleren DIN Telemark AS

Saman med 3 eigendomsmeqlarar eig banken Eiendomsmeqleren DIN Telemark AS.

Føremålet med eigarskapet er å ha eit tilbod til våre kundar på eigendomsmeqling, samt skape synergjar for verksemdene. Aktiviteten i bustadmarknaden var bra i 2017, og selskapet hadde eit overskot på 780.088 kroner før skattekostnad i 2017.

følgde og dette blir og vurdert i høve til innkjøp av varer og tenester. Banken har klare retningslinjer med omsyn til antikvitvask, og korleis ein held seg til korrupsjon både når det gjeld tilsette og kundar. Banken si verksemd forureinar ikkje det ytre miljø. I samanheng med finansiering av ulike kundar og prosjekt blir miljøspørsmålet vurdert som ein del av kreditthandsaminga. Banken sine lokale vert oppvarma med straum.

PERSONALE OG ARBEIDSMILJØ

Ved utgangen av 2017 var det totalt 38,4 årsverk i banken. Av dette var ingen årsverk i permisjon. Personalet er stabilt og verksemda blir drive i samsvar med dei rammene styret har fastsett. Sjukefråværet i 2017 blant fast tilsette i bankdrifta var 566 dagsverk. Samla utgjorde sjukefråvær totalt omlag 6,4 % av total arbeidstid. Av dette var korttidsfråvær som følgje av eigen eller barn sin sjukdom 1,1 %. Det har ikkje vore ulykker eller skader i banken i 2017.

Med utgangspunkt i våre kundar sine krav til profesjonell rådgjeving og høg servicegrad, er det eit kontinuerleg fokus på å styrke dei tilsette sin kompetanse i samarbeid med Eika Skolen. Banken er fleksibel med omsyn til å tilpasse arbeidstid til ulike livsfasar.

LIKESTILLING

I banken si generalforsamling er det 16 medlem, derav 5 kvinner og 11 menn. Frå bankens tilsette er det 3 menn og 1 kvinne i Generalforsamlinga. I banken sitt styre er det 6 medlem, 2 kvinner og 4 menn. Av banken sine tilsette er det 1 kvinne i styret. Lønnsnivå er uavhengig av kjønn.

SAMFUNNSANSVAR OG YTRE MILJØ

Banken med dotterselskap er opptatt av at ein tek omsyn til dei tilsette sine rettar og bygger opp om gode sosiale tilhøve. Banken er opptatt av at menneskerettighetane blir

SPONSOR OG MARKNADSFØRING

Sparebanken DIN har i året 2017 hatt faste samarbeidsavtalar/sponsoravtalar med lag og organisasjonar i Midt- og Vest-Telemark med om lag 579.500 kroner. I tillegg er det gjeve stønad til annonsering med meir for lag og organisasjonar i banken sitt verkeområde.

Sparebanken DIN tilbakefører delar av sitt overskot til lokalsamfunna i Bø og Seljord gjennom sparebankstiftingane. Sparebankstiftinga Seljord er stifta på delar av eigenkapitalen frå Seljord Sparebank, og Sparebankstiftinga Bø er stifta på delar av eigenkapitalen frå Bø Sparebank.

Eigenkapitalen i bankane som ikkje gjekk inn i stiftingane gjekk inn i grunnfondet i Sparebanken DIN. Denne grunnkapitalen er dela likt mellom Bø og Seljord. Ut frå dette er representasjonen i dei styrande organ i banken lik frå valkrinsane Seljord og Bø. Stiftingane skal vere langsiktige eigarar i Sparebanken DIN. Stiftingane delar av overskotet sitt til allmennyttige føremål.

UTSIKTENE FOR 2018

Ein forventar at veksten i Norge vil auke medan inflasjonen held fram å vera låg. Det vil nok nærme seg ei renteauke, kanskje fleire. Den største risikoen i norsk økonomi er at ein får eit markert fall i bustadprisane som kan stoppe oppturen.

Årsmelding 2017

Styret ser det som viktig at Sparebanken DIN blir bruka som eit instrument i utviklinga av Midt- og Vest-Telemark.

Det er viktig for heile området og alle som bur her, at lokalbanken tek ansvar i samband med næringsutvikling, samt prioriterer unge menneske som vil busette seg i området.

Styret vil takke alle kundar og kontaktar for godt samarbeid i 2017, og ser fram til godt

samarbeid og i 2018. Ved at kundane sluttar opp om banken og at ein med felles innsats bidreg til positiv utvikling, kan banken nå sitt mål om vidare utvikling av distriktet. Styret vil også rette ein stor takk til banken sine tilsette for innsatsen, og den endringsviljen dei visar for at Sparebanken DIN skal halde fram som ein moderne og god bank for kundane sine.

Bø, 19. februar 2018

I styret for Sparebanken DIN

Harald Flaten
Styreleiar

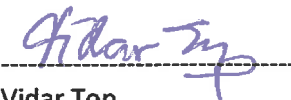
Aase Haukaas Gjerde
Nestleiar

Olav Berge
Styremedlem

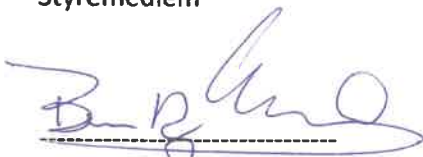
Tor Arne Gustavsen
Styremedlem

Vidar Top
Styremedlem

Annette Torsberg
Tilsette sin representant

Ben Roger Elvenes
Adm. Banksjef

Årsmelding 2017

RESULTATOPPSTILLING

<i>Tall i tusen kroner</i>	NOTE	2017	2016
Renter og lignende inntekter av gjeldsbev som kan refinansieres i sentralbanker		-	-
Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		1.071	1.197
Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kunder		136.132	121.452
Renter og lignende inntekter av sertifikater og obligasjoner		4.322	4.986
Sum renteinntekter og lignende inntekter		141.525	127.634
Renter og lignende kostnader på gjeld til kredittinstitusjoner		3.856	4.114
Renter og lignende kostnader på innskudd fra og gjeld til kunder		33.878	34.302
Renter og lignende kostnader på utstedte verdipapirer		10.860	7.621
Renter og lignende kostnader på ansvarlig lånekapital	7	2.675	945
Andre rentekostnader og lignende kostnader	8	2.238	2.090
Sum rentekostnader og lignende kostnader		53.506	49.072
Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter		88.018	78.563
Inntekter av aksjer, andeler og verdipapirer med variabel avkastning		7.645	7.766
Inntekter av eierinteresser i tilknyttede selskaper		129	43
Inntekter av eierinteresser i konsernselskaper		-	-
Sum utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning		7.774	7.809
Garantiprovisjoner		1.021	909
Andre gebyr- og provisjonsinntekter		22.359	18.589
Sum provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester	9	23.380	19.498
Garantiprovisjon		-	-
Andre gebyr og provisjonskostnader		4.350	3.732
Sum provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester	9	4.350	3.732
Netto verdiendring og gevinst/tap på sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende vp		240	1.705
Netto verdiendring og gevinst/tap på aksjer og andre verdipapirer med variabel avkastning		58	837
Netto verdiendring og gev/tap på valuta og finansielle drivater		613	436
Sum netto verdiendring og gev/tap på valuta og verdipapirer som er omløp	6	911	2.977
Driftsinntekter faste eiendommer		623	744
Andre driftsinntekter		264	1.693
Sum andre driftsinntekter		887	2.437
Lønn		23.567	23.539
Pensjoner	10	2.476	2.001
Gevinst ved overgang fra ytelsesbasert til innskuddsbasert pensjon			
Sosiale kostnader		5.301	4.225
Administrasjonskostnader		20.841	21.892
Sum lønn og generelle administrasjonskostnader	11	52.186	51.658
Ordinære avskrivninger		2.396	2.537
Sum avskr. m.v. av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	13	2.396	2.537

Årsmelding 2017

<i>RESULTATREGNSKAP</i>	NOTE	2017	2016
Driftskostnader faste eiendommer		661	1.546
Andre driftskostnader		7.153	7.269
Sum andre driftskostnader	14	7.814	8.814
Tap på utlån		4.476	3.806
Tap på garantier m.v.		628	-
Sum tap på utlån, garantier m.v.	2	5.104	3.806
Nedskrivning/reversering av nedskrivning		60	-
Gevinst/tap		(213)	565
Sum nedskr./reversering av nedskrivning og gev./tap på verdip. som er anl.m.		-154	565
Resultat av ordinær drift før skatt		48.966	41.302
Skatt på ordinært resultat	15	10.856	9.245
Resultat for regnskapsåret		38.110	32.057
Overført fra gavefond		-	-
Til disposisjon		38.110	32.057
Overført til/fra sparebankens fond		11.801	10.560
Avsatt til utbytte		2.500	2.500
Overført til utjevningsfond		23.809	18.997
Sum overføringer og disponeringer	22	38.110	32.057

Årsmelding 2017

EIENDELER

<i>Tall i tusen kroner</i>	Noter	2017	2016
Konter og fordringer på sentralbanker	16	46.070	62.700
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist		147.011	169.175
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner med avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist		5.250	7.500
Sum netto utlån og fordringer på kredittinstitusjoner		152.261	176.675
Kasse-/drifts- og brukskreditter		283.285	275.544
Byggelån		63.622	42.945
Nedbetalingslån		3.933.546	3.662.665
Sum utlån og fordringer på kunder, før nedskrivninger	2	4.280.454	3.981.154
Individuelle nedskrivninger på utlån	2	(10.890)	(18.440)
Nedskrivninger på grupper av utlån	2	(27.400)	(20.400)
Sum netto utlån og fordringer på kunder		4.242.164	3.942.314
Overtatte eiendeler		100	-
Sertifikater og obligasjoner utstedt av det offentlige		150.891	20.006
Sertifikater og obligasjoner utstedt av andre		200.946	210.599
Sum sertifikater og obligasjoner	6	351.838	230.605
Aksjer, andeler og grunnfondsbevis		60.229	50.083
Sum aksjer, andeler og andre verdipapirer med variabel avkastning	6	60.229	50.083
Eierinteresser i andre tilknyttede selskaper		410	410
Sum eierinteresser i tilknyttede selskaper	17, 18	410	410
Eierinteresser i andre konsernselskaper		12.266	12.266
Sum eierinteresser i konsernselskaper	17, 18	12.266	12.266
Utsatt skattefordel	15	-	-
Sum immaterielle eiendeler		-	-
Maskiner, inventar og transportmidler		9.011	2.381
Bygninger og andre faste eiendommer		30.112	33.087
Sum varige driftsmidler	13	39.123	35.468
Andre eiendeler		16.065	9.665
Tegnet, ikke innbetalt kapital		-	-
Sum andre eiendeler		16.065	9.665
Opptjente ikke mottatte inntekter		8.650	6.749
Forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader		2.792	3.238
Overfinansiering av pensjonsforpliktelser		650	500
Andre forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader		2.142	2.738
Sum forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		11.442	9.986
SUM EIENDELER		4.931.968	4.530.172

Årsmelding 2017

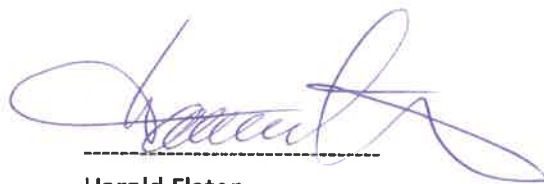
GJELD OG EGENKAPITAL

<i>Tall i tusen kroner</i>	<i>Noter</i>	<i>2017</i>	<i>2016</i>
Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist		1.059	98
Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner med avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist		175.000	150.000
Sum gjeld til kredittinstitusjoner	19	176.059	150.098
Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid		2.683.919	2.514.318
Innskudd fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid		952.474	886.363
Sum innskudd fra og gjeld til kunder	19	3.636.393	3.400.680
Obligasjonsgjeld		550.000	450.000
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	20	550.000	450.000
Annen gjeld		19.952	20.987
Sum annen gjeld	21	19.952	20.987
Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter		10.033	9.653
Pensjonsforpliktelser	10	559	265
Utsatt skatt	15	2.452	2.429
Andre avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser		2.503	2.503
Sum avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser		5.514	5.197
Evigvarende ansvarlig lånekapital/fondsobligasjonslån		35.000	70.000
Annen ansvarlig lånekapital		40.000	-
Sum ansvarlig lånekapital	20	75.000	70.000
SUM GJELD		4.472.950	4.106.615
Egenkapitalbevis		224.147	224.147
Sum innskutt egenkapital	22	224.147	224.147
Sparebankens fond		152.007	140.355
Utjevningsfond		82.864	59.055
Sum opptjent egenkapital	22	234.871	199.410
SUM EGENKAPITAL		459.018	423.557
SUM GJELD OG EGENKAPITAL		4.931.968	4.530.172
Poster utenom balansen			
Garantiansvar	23	68.607	50.565
Garantier til Eika Boligkreditt	23	44.624	50.361

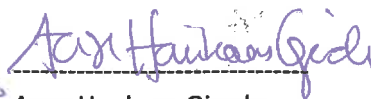
Årsmelding 2017

Bø, 19. februar 2018
I styret for Sparebanken DIN

Harald Flaten
Styreleiar

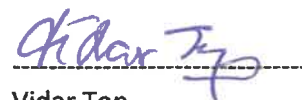
Aase Haukaas Gjerde
Nestleiar

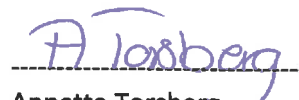
Olav Berge
Styremedlem

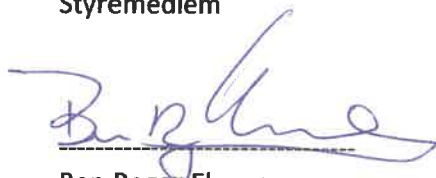
Tor Arne Gustavsen
Styremedlem

Vidar Top
Styremedlem

Annette Torsberg
Tilsette sin representant

Ben Roger Elvenes
Adm. Banksjef

Årsmelding 2017

Kontantstrømoppstilling 2017

Tall i hele 1000

	2017	2016
Tilført fra årets drift *)	29.128	23.621
Endring diverse gjeld	7.577	17.898
Endring diverse fordringer	<u>-7.956</u>	<u>330</u>
Likviditetsendring fra resultatregnskapet	28.749	41.849
Endring brutto utlån	-299.300	-601.501
Endring kortsiktige verdipapirer	-120.755	36.392
Endring innskudd fra kunder	<u>235.712</u>	<u>309.750</u>
Netto likviditetsendring fra virksomhet	-155.594	-213.510
-Investering i varige driftsmidler/immaterielle eiendeler	-6.241	-10.917
Salgssum varige driftsmidler	310	4.689
Endring i langsiktige verdipapirer	<u>-10.480</u>	<u>-1.941</u>
Likviditetsendring vedr. investeringer	-16.411	-8.169
Økning ansvarlig lånekapital	5.000	35.000
Innfrielse obligasjonslån	0	-50.000
Opptak av nytt obligasjonslån	100.000	250.000
Opptak lån fra finansinstitusjoner	75.000	
Innfridd lån fra finansinstitusjoner	<u>-49.039</u>	<u>-52.838</u>
Likviditetsendring fra finansiering	130.961	182.162
Endring likvider	-41.044	-39.517
+ Likvidbeholdning 1/1	<u>239.375</u>	<u>278.892</u>
= Likvidbeholdning 31/12	198.331	239.375
Som består av :		
Kasse, DnB, Norges Bank	46.070	62.700
Lån andre finansinstitusjoner	<u>152.261</u>	<u>176.675</u>
Sum	<u>198.331</u>	<u>239.375</u>

*) Tilført fra årets drift	2017	2016
Årets resultat	38.110	32.057
Betalt skatt	-8.064	-8.648
Endring nedskrivning for tap	-550	3.942
Ordinære avskrivninger	2.396	2.537
Gevinst på verdipapirer	-144	-3.106
Gevinst på driftsmidler	-120	-661
Overført til utbytte	<u>-2.500</u>	<u>-2.500</u>
Sum tilført fra årets drift	<u>29.128</u>	<u>23.621</u>

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømmer tilført fra drift av banken er definert som løpende renter fra utlåns- og innskuddsvirksomheten mot kunder, netto inn- og utbetalinger fra utlåns- og innskuddsvirksomheten, samt utbetalinger generert fra omkostninger knyttet til bankens ordinære virksomhet. Investeringsaktiviteter er definert som kontantstrømmer fra verdipapirtransaksjoner. I tillegg medtas kontantstrømmer knyttet til investeringer i driftsmidler og eiendommer.

Finansieringsaktiviteter (funding) inneholder kontantstrømmer fra opptak og nedbetaling av obligasjonsgjeld og markedsinnlån.

Noter til årsregnskapet

Regnskapsprinsipper

Generelt		side	19
Note 1	Risikostyring	side	23
Note 2	Kredittrisiko	side	26
Note 3	Kapitaldekning	side	32
Note 4	Likviditetsrisiko	side	33
Note 5	Renterisiko	side	33
Note 6	Markedsrisiko og verdipapirer	side	34
Note 7	Renter og lignende kostnader på ansvarlig lånekapital	side	37
Note 8	Andre rentekostnader	side	37
Note 9	Provisjonsinntekter og provisjonskostnader	side	37
Note 10	Pensjon	side	38
Note 11	Lønns- og administrasjonskostnader	side	39
Note 12	Lån og ytelser	side	40
Note 13	Varige driftsmidler	side	41
Note 14	Andre driftskostnader	side	41
Note 15	Skatt	side	41
Note 16	Kontanter og innskudd i Norges Bank	side	43
Note 17	Overtatte eiendeler	side	43
Note 18	Eierinteresser i tilknyttede selskaper og konsernselskaper	side	43
Note 19	Gjeld til kredittinstitusjoner og innskudd fra kunder	side	44
Note 20	Gjeld opptatt ved utsendelse av verdipapirer	side	45
Note 21	Spesifikasjon av annen gjeld	side	45
Note 22	Egenkapital	side	46
Note 23	Garantiansvar	side	46
Note 24	Nøkkeltall	side	47
Erklæring fra styret og adm.banksjef		side	48
Revisors beretning		side	49

Årsmelding 2017

GENERELT

Bankens årsregnskap for 2017 er utarbeidet i samsvar med regnskapsloven av 1998, forskrift om årsregnskap for banker samt god regnskapsskikk. Under enkelte noter er det inntatt ytterligere forklaring og henvisning til poster i resultatregnskap og balanse. Alle beløp i resultatregnskap, balanse og noter er i hele tusen kroner dersom ikke annet er oppgitt.

Banken har fra 01.01.2015 gått over til å bruke IAS 19. Se omtale av dette i prinsippnoten under pensjoner og under pensjonsnoten (note 10).

Utarbeidelse av konsernregnskap

Sparebanken DIN eier 100 % av datterselskapet Bøgata 69 AS og datterdatterselskapet Bøgata 77 AS og 100 % i datterselskapet Seljord Næringshage Eiendom AS, samt 42,85% av Eiendomsmegleren DIN Telemark AS. I tillegg 50 % av Århus Næringspark AS. Det er ikke utarbeidet konsernregnskap. Unnlatt konsolidering av Bøgata 69 A/S og Seljord Næringshage Eiendom AS begrunnes med at unnlattelsen ikke har betydning for å bedømme bankens stilling og resultat. Se note 18.

Bruk av estimater

Ledelsen har brukt estimater og forutsetninger på balansedagen under utarbeidelse av regnskapet i henhold til god regnskapsskikk. Dette har påvirket resultatregnskapet og verdsettelse av eiendeler og gjeld, samt usikre eiendeler og forpliktelser på balansedagen.

Periodisering av renter, provisjoner og gebyrer

Renter, provisjoner og gebyrer føres i resultatregnskapet etter hvert som disse blir opptjent som inntekter eller påløper som kostnader. Foretatte beregninger viser at etableringsgebyrer ikke overstiger kostnadene som oppstår ved etablering av det enkelte utlån. De periodiseres derfor ikke over lånets løpetid.

Inntektsføring/kostnadsføring

Forskuddsbetalte inntekter ved slutten av året blir periodisert og ført som gjeld i balansen. Opptjente, ikke betalte inntekter ved slutten av året blir inntektsført og ført som eiendel i balansen. På engasjementer der det blir gjort nedskrivninger for tap, blir renteinntekter resultatført på ordinær måte. Aksjeutbytte blir inntektsført i det året de blir utbetalt. Realisert kursgevinst/-tap resultatføres ifølge FIFU-prinsippet. Det vil si at den enkelte handel for vedkommende verdipapir reskontroføres og resultatføres separat. Kjøp og salg av verdipapirer blir bokført på oppgjørstidspunktet.

Finansskatt

Det ble innført finansskatt på lønnsgrunnlaget fra 2017. Finansskatt på lønnsgrunnlaget beregnes i prosent med utgangspunkt i grunnlaget for arbeidsgiveravgift for de finansskattepliktige virksomhetene. Skattesatsen er vedtatt til 5 prosent. Banken er finansskattepliktig.

UTLÅN – BESKRIVELSER OG DEFINISJONER

Vurdering av utlån

Bankens utlån er vurdert til virkelig verdi på utbetalingstidspunktet. Gebyr ved etablering av lån overstiger ikke kostnadene og inntektsføres løpende. Utlån vurdert til amortisert kost vil derfor være tilnærmet lik pålydende av lånene. Boliglån overført til og formidlet til Eika Boligkreditt AS (EBK) er ikke balanseført. Den vesentlige risiko er vurdert å være overført til EBK, også for overførte lån som tidligere har vært på bankens balanse, og er derfor fraregnet.

Behandling av engasjementer som ikke er misligholdt

Banken foretar kvartalsvis vurdering av utlåns- og garantiporteføljen for både nærings- og personkunder. For engasjementene er det verdien av bankens sikkerhet, låntakers betalingsevne etc. som vurderes. Dersom gjennomgangen viser at tap kan påregnes, bokføres tapet i bankens regnskap som individuell nedskrivning.

Behandling av misligholdte engasjementer

Et lån anses som misligholdt når låntaker ikke har betalt forfalte terminer innen 1 dag etter terminforfall, eller når rammekreditter ikke er innekket som avtalt.

Ved mislighold vurderes kundens samlede engasjement. Låntakers tilbakebetalingsevne og sikkerheter avgjør om et tap må påregnes. Sikkerheten vurderes til antatt laveste realisasjonsverdi på beregningstidspunktet, med fradrag for salgskostnader. Dersom det foreligger objektive bevis på verdifall på bankens fordringer, føres dette som individuelle nedskrivninger.

Behandling av konstaterte tap

Ved mislighold over 1 dag, inntrådt konkurs, avvikling eller akkord, blir engasjementet vurdert med hensyn til sikkerhet og betalingsevne for å få oversikt over bankens risiko for tap. Ved objektive bevis på verdifall på engasjementet, behandles engasjementet normalt først som individuell nedskrivning. Engasjementet regnes som endelig tapt når konkurs eller akkord er stadfestet, tvangspant ikke har ført frem eller som følge av rettskraftig dom eller inngått avtale. Beregnet verdifall på engasjementet føres da som konstatert tap, eventuelle individuelle nedskrivninger føres til inntekt. Endelig konstaterte tap fjernes fra bankens låneportefølje og fra individuelle nedskrivninger.

Reversering av tidligere tapsavsatte engasjementer

Reversering av tidligere tapsavsatte engasjementer skal skje i den utstrekning tapet er redusert og objektivt kan knyttes til en hendelse inntruffet etter nedskrivningstidspunktet.

Behandling av nedskrivninger på grupper av utlån

Nedskrivning på grupper av utlån vil si nedskrivning uten at det enkelte tapsengasjement er identifisert. Nedskrivningen er basert på objektive bevis for verdifall i bankens låneportefølje ut fra bankens vurdering av risiko for manglende betalingsevne med grunnlag i beregninger med basis i erfaringstall, konjunkturrendringer, bransjeanalyser og andre forhold. Andre forhold kan være verdifall på fast eiendom ved økte markedsrenter, svikt i betjeningsevne ved markert renteoppgang eller nedbemanning på større arbeidsplasser.

Behandling av individuelle nedskrivninger på utlån

Vurdering av om det foreligger objektive bevis for verdifall skal foretas enkeltvis av alle utlån som anses som vesentlige. Utlån som er vurdert individuelt for nedskrivning og hvor nedskrivning er gjennomført skal ikke medtas i gruppevurdering av utlån. Banken fordeler sine utlån på PM – lån til personmarkedet og BM – lån til bedriftsmarkedet.

Rapportering av misligholdte låneengasjement

Rapportering av misligholdte lån skal ifølge myndighetenes krav rapporteres slik: Hvis kunden har ett eller flere misligholdte lån eller overtrekk på innskuddskonto, rapporteres kundens hele låneengasjement.

OVERTATTE EIENDELER

Overtatte eiendeler beholdes inntil verdien kan realiseres ved salg.

FINANSIELLE INSTRUMENTER

Finansielle derivater

Banken benytter finansielle derivater for å kunne sikre eksponeringen mot renterisiko som oppstår gjennom bankens virksomhet. Slike avtaler omfatter rentebytteavtaler. Bankens finansielle derivater er definert som sikringsforretninger og effekten av disse blir vurdert i sammenheng med den sikrede post. Banken benytter ikke slike forretninger til spekulativ handel, men bare som del av bankens sikringsstrategi. Alle bankens derivatavtaler dekker også kravene til regnskapsmessig sikring.

Renteinstrumenter utenfor balansen

Resultatet av sikringsforretninger blir bokført parallelt med resultatet av den underliggende balanseposten som forretningen er inngått for. Inntekter og kostnader fra disse avtalene resultatføres netto.

Banken hadde ingen rentebytteavtaler i 2017.

Verdipapirer

Verdipapirbeholdningen spesifiseres og verdivurderes ved utløpet av hver regnskapsperiode (månedlig).

Omløpsporteføljen (herunder handelsportefølje) og anleggsportefølje verdivurderes etter forskjellige regler og hver for seg.

Obligasjoner og sertifikater

Banken har obligasjoner definert som andre omløpsmidler. Andre omløpsmidler er vurdert til den laveste verdi av anskaffelseskostnad og virkelig verdi. Obligasjonsbeholdningen er sammensatt i henhold til krav til avkastning og risiko og er en del av bankens likvidetsbuffer. Forvaltningen av obligasjonsporteføljen er satt ut til en profesjonell aktør, og forvalteren står også for fastsettelsen av virkelig verdi for de enkelte obligasjonene og sertifikatene. Det benyttes priser notert i markedet. Når noterte priser ikke foreligger beregnes virkelig verdi i prisingsmodell utarbeidet av Fondsmeglernes forening.

Aksjer og grunnfondsbevis

Aksjer og grunnfondsbevis er klassifisert som omløps- eller anleggsmidler. Disse vurderes til den laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Grunnlag for virkelig verdi for børsnoterte aksjer som er omløpsmidler, er børskurs på måletidspunktet. Dersom virkelig verdi av aksjene klassifisert som anleggsmidler faller under anskaffelseskostnad, og verdifallet er vurdert ikke å være av forbigående karakter, nedskrives aksjene. Nedskrivningen reverseres i den utstrekning grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er tilstede.

Investeringer i datterselskap

Investeringer i datterselskap vurderes etter kostmetoden. Kostmetoden medfører at aksjen balanseføres til kostpris.

VARIGE DRIFTSMIDLER OG IMMATERIELLE EIENDELER

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler vurderes i balansen til anskaffelseskostnad, fratrukket ordinære bedriftsøkonomiske avskrivninger og eventuelle nedskrivninger. Nedskrivninger foretas i den utstrekning gjenvinnbart beløp er lavere enn balanseført verdi. Det nedskrives til gjenvinnbart beløp. Sistnevnte er høyeste av salgsverdi og bruksverdi. Ordinære avskrivninger beregnes på grunnlag av eiendelens antatte økonomiske levetid og eventuell restverdi.

Følgende lineære avskrivningssatser legges til grunn:

Inventar og innredning	20,0 %
Kontormaskiner	20,0 %
EDB-utstyr	30,0 %
Bygninger	2,0 - 4,0 %

Pensjonsforpliktelser og pensjonskostnader

Sparebanken DIN følger Norsk Regnskapsstandard for pensjonskostnader. Pensjonskostnader knyttet til ytelsesbaserte ordninger er gjenstand for årlig aktuarberegning. Pensjonskostnadene blir klassifisert som personalkostnader i resultatregnskapet.

Fra og med 1. januar 2015 ble det etter årsregnskapsforskriften innført en overgang til IAS 19 for innregning og måling av pensjonskostnader. Endringen i regnskapsprinsipp medfører at banken ikke lenger kan regulere pensjonsforpliktelsen med ikke resultatførte estimatavvik (korridor).

SKATT

Skatter kostnadsføres når de påløper og er knyttet til det regnskapsmessige resultat før skatt. Netto utsatt skattefordel er beregnet med 25 % på grunnlag av midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller, som reverserer eller kan reversere i samme periode, er utlignet og nettoført. Årets skattekostnad omfatter betalbar skatt for inntektsåret og endringer i utsatt skatt og utsatt skattefordel. Betalbar skatt består av inntektsskatt og formueskatt. Eventuelle endringer i utsatt skatt og utsatt skattefordel vises som årets skattekostnad i resultatregnskapet sammen med betalbar skatt for inntektsåret. Utsatt skatt beregnes på bakgrunn av forskjeller mellom rapporterte skattemessige og regnskapsmessige resultater som vil utlignes i fremtiden.

OMREGNINGSREGLER FOR VALUTA

Pengeposter i utenlandsk valuta er vurdert til kursen pr 31.12.17.

LANGSIKTIG GJELD

Obligasjonsgjeld blir oppført til opptakskost. Opptakskost er pålydende med tillegg av overkurs eller fradrag for underkurs. Over-/underkursen inntektsføres eller kostnadsføres lineært som en justering til løpende renter over lånets løpetid.

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømmer fra operasjonell drift av banken er definert som løpende renter fra utlåns- og innskuddsvirksomheten mot kunder, netto inn- og utbetalinger fra utlåns- og innskuddsvirksomheten, samt utbetalinger generert fra omkostninger knyttet til bankens ordinære virksomhet. Investeringsaktiviteter er definert som kontantstrømmer fra verdipapirtransaksjoner. I tillegg medtas kontantstrømmer knyttet til investeringer i driftsmidler og eiendommer. Finansieringsaktiviteter (funding) inneholder kontantstrømmer fra opptak og nedbetaling av obligasjonsgjeld og markedsinnlån.

NOTE 1 – RISIKOSTYRING

Sparebanken DIN sitt rammeverk for risikostyring og kontroll definerer risikovilje og prinsipper for styring av risiko og kapital som bygger på Basel II regelverket. Banken er pålagt risikogjennomgang i henhold til kapitalkravsforskriften og internkontrollforskriften. Bankens resultatmål er en konkurransedyktig egenkapitalavkastning og resultatvekst. Risikostyringen skal bidra til at dette målet oppnås, både ved at forretningsmessige muligheter utnyttes, og at potensielt negative resultatutslag begrenses.

Det er utviklet rutiner og instruksjoner i forbindelse med risikogjennomgangen som skal sikre at risikofaktorene håndteres på en tilfredsstillende måte. Det overvåkes periodisk at risikohåndteringen etterleves og fungerer som forutsatt.

Banken er eksponert for følgende risikoer; kreditt risiko, markedsrisiko, likviditetsrisiko og operasjonell risiko, i tillegg til bankens overordnede forretningsrisiko (herunder strategisk- og omdømmerisiko). Risiko vurderes etter en skala med fire nivåer: lav, middels, høy og ikke klassifisert risiko.

Kreditt risiko

Kreditt risiko er risiko for tap som skyldes at kunder/motparter ikke oppfyller sine betalingsforpliktelser overfor banken. Kreditt risiko vedrører alle fordringer på kunder/motparter, utlån, kreditter, garantier, uoppgjorte handel, ubenyttede kreditter, samt motpartsrisiko som oppstår gjennom derivater. Kreditt risiko avhenger av blant annet fordringens størrelse, tid for forfall, sannsynlighet for mislighold og eventuelle sikkerhetens verdi. Kreditt tap kan også oppstå som følge av operasjonelle feil. Kreditt risiko er bankens vesentligste risiko og består hovedsakelig av utlån.

Som sikkerhet for bankens utlånsportefølje benyttes i hovedsak:

- pant i fast eiendom
- pant i bankinnskudd
- pant i aksjer og obligasjoner
- pant i registrerbart løsøre, landbruksløsøre og driftstilbehør
- pant i fordringer og varelager
- kausjonister

Generelt kreves sikkerhet for alle typer lån, med unntak av lønnskottkreditt.

Risikovurdering

Banken foretar risikoklassifisering av alle engasjementer som en integrert del av bankens kredittvurdering og saksgangsprosess. Banken har definert 10 risikoklasser, klasse 1-3 som tilsvarer gammel lav risiko, klasse 4-7 som tilsvarer gammel middels risiko, klasse 8-10 som tilsvarer gammel høy risiko. I tillegg klasse 11 som gjelder de misligholdte og klasse 12 som er de tapsutsatte engasjement.

Notebeskrivelse av risikoklassifisering.

Banken har interne modeller for risikoklassifisering som beregner kundenes sannsynlighet for mislighold (probability of default, PD) de kommende 12 måneder.

Alle kunder med kreditt eksponering risikoklassifiseres. Risikoklassen oppdateres månedlig med interne og eksterne data for bedriftskunder. For privatkunder oppdateres risikoklassen manuelt med eksterne data. Risikoklassifiseringen benyttes i banken til beslutningsstøtte på enkeltkunder og til overvåking og rapportering på porteføljnivå.

Banken deler engasjementene inn i ti risikoklasser med bakgrunn i kundens PD. I tillegg har banken risikoklasser for misligholdt og tapsutsatte engasjementer.

Årsmelding 2017

Tabellen under viser intervaller for de ulike risikoklassene:

Risikoklasse	PD nedre grense	PD øvre grense
1	0,00 %	0,10 %
2	0,10 %	0,25 %
3	0,25 %	0,50 %
4	0,50 %	0,75 %
5	0,75 %	1,25 %
6	1,25 %	2,00 %
7	2,00 %	3,00 %
8	3,00 %	5,00 %
9	5,00 %	8,00 %
10	8,00 %	100,00 %
11		Mislighold
12		Tapsutsatt

Personmarkedet

Atferdsmodellen er utviklet spesielt for Eikabankene. Grunnlaget for modellen er alle kunder med kredittengasjement eller overtrekk i banken. Det er benyttet tre år med kundedata i modelleringsarbeidet. Modellen beregner sannsynlighet for at kunden går i mislighold i løpet av kommende 12 måneder.

Generisk modell: Den generiske modellen er AAA Soliditets generiske scorekort. Modellen er utviklet på grunnlag av kredittaktive norske personkunder. Dette scorekortet beregner sannsynlighet for at en kunde pådrar seg ny betalingsanmerkning i en periode på ett år fra forespørselstidspunktet.

Den generiske modellen for personmarked består av 5 ulike delmodeller, hvor 4 modeller er fordelt på kundenes alder, i tillegg til en modell på kunder som allerede er i mislighold.

Makromodell: Modellens primære hensikt er å justere forventet nivå for mislighold for det kommende året basert på de forhold som ikke forklares direkte gjennom kjennetegn ved kunden. Dette kan være forhold som økt mislighold ut fra forventet renteøkning, arbeidsledighet og lignende.

Bedriftsmarked

Atferdsmodellen er utviklet spesielt for Eikabankene. Grunnlaget for modellen er alle bedriftskunder med kredittengasjement eller overtrekk i Eikabankene. Det er benyttet tre år med kundedata i modelleringsarbeidet. Denne modellen er felles for alle bedriftskunder. Modellen tar for seg blant annet mislighold i løpet av ett år fra forespørselstidspunkt.

Generisk modell: Den eksterne modellen er AAA Soliditets generiske scorekort. Det er utviklet på grunnlag av kredittaktive norske foretakskunder. Selve modellen er delt i tre underliggende modeller:

- Selskap med ubegrenset personlig ansvar (ANS, DA osv.)
- Selskap med begrenset personlig ansvar (AS osv.)
- Eiendomsselskap

Dette scorekortet beregner sannsynlighet for at en kunde pådrar seg ny betalingsanmerkning eller går konkurs i en periode på ett år fra forespørselstidspunktet.

Makromodell: Modellens primære hensikt er å justere forventet nivå for mislighold for det kommende året basert på de forhold som ikke forklares direkte gjennom kjennetegn ved kunden. Dette kan være forhold som økt mislighold ut fra forventet renteøkning, arbeidsledighet og lignende.

Kredittrisiko styres gjennom bankens kredittstrategi. Det er utarbeidet kreditthåndbøker med policyer og rutiner samt administrativ fullmaktsstruktur for styring av kredittrisiko, herunder klargjøring av krav til dokumentasjon og betjeningsevne for kunder som innvilges kreditt, samt krav til sikkerhet i engasjementene. Risiko i porteføljen blir kontinuerlig overvåket for å avdekke sannsynlighet for mislighold og for å kalkulere tap dersom mislighold inntreffer.

Årsmelding 2017

Bankens kredittrisiko består hovedsakelig av enkeltrisikoen mot privat- og bedriftskundemarkedet. Etablert risikohåndtering skal sikre at kredittrisiko er i samsvar med bankens risikopol. Det kan forventes at en eventuell nedgang i den norske økonomien i 2018 vil kunne forringe kvaliteten på utlånsporteføljen, og særlig innenfor næringslivskreditter. Modellen for gruppenedskrivning bygger på bransjeinndeling av kundene, offentlige tilgjengelige konkurssannsynligheter og forventet restverdi på objektene.

Konsentrasjonsrisiko

Eksponeringen er godt spredt geografisk, hensyn tatt til bankens markedsandel. For å sikre diversifisering er det etablert rammer for eksponering i bransjer, fylker og per kunde.

Markedsrisiko

Markedsrisiko er risikoen for tap og gevinst forårsaket av endringer i markedsparametere som rente, valutakurser, aksje- eller råvarepriser. Markedsrisiko som banken står overfor er hovedsakelig renterisiko og inkluderer potensielle svingninger i verdien av fastrenteinstrumenter eller finansielle instrumenter knyttet til en markedsbenchmark (NIBOR flytende pengemarkedsrente) som følge av endringer i markedsrenter, og i fremtidige kontantstrømmer for finansielle instrumenter til flytende rente. Priserisiko kommer av endringer i markedspriser, enten forårsaket av spesifikke faktorer knyttet til et individuelt finansielt instrument eller utsteder, eller faktorer som påvirker alle instrumenter handlet i et marked. Dette kan for eksempel omhandle endringer i priser eller volatilitet på aksjer, aksjeindekser eller råvarer. Rentepapirer, aksjederivater og råvarederivater er eksponert for denne risikoen.

Det vesentligste av markedsrisiko relaterer seg til verdipapirmarkedet representert ved egne verdipapirbeholdninger. Hovedtyngden av bankens portefølje er plassert i likvide obligasjoner med begrenset risiko for store fall i markedsverdi. Obligasjonsporteføljen er forvaltet av Eika Kapitalforvaltning AS som har spesialkompetanse innen området. Forvaltningen er underlagt rapporterings- og posisjonsrammer fastlagt av styret i banken. Rammene skal begrense risikoen, og disse rammene gjennomgås minst én gang i året.

Bankens samlede markedsrisiko vurderes basert på stressscenarier utarbeidet i tråd med anbefalinger fra Finanstilsynet og Baselkomiteen. Bankens benytter følgende sikringsinstrumenter:

Rentebytteavtaler (renteswapper) – avtaler om å bytte rentebetingelser, for et bestemt nominelt beløp over et bestemt antall perioder.

Formålet med bruk av rente- og valutainstrumenter er å sikre fremtidige rentevilkår eller motvirke effekten av kurssvingninger. Aksjer i tilknyttede selskaper, konsernselskaper og strategiske plasseringer er ikke en del av priserisikoen på aksjer, men inngår i strategisk risiko og eierrisiko.

Banken har ingen vesentlig valutaeksponering per 31. desember 2017.

Banken er også eksponert for renterisiko knyttet til tap av rentenetto. Ulik rentebinding og referanserenter på utlån og innlån gir utslag på rentenetto i banken. Renterisiko reduseres ved at innlån og utlån i høy grad tilpasses samme rentebetingelser.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at selskapet ikke klarer å innfri sine forpliktelser ved forfall uten at det oppstår store kostnader i form av dyr refinansiering eller behov for realisering av eiendeler. Bankens eksponering for likviditetsrisiko er hovedsakelig knyttet til finansiering i kapitalmarkedet og tap av innskudd.

Styring av likviditetsrisiko skjer gjennom fastsettelse av rammer for finansieringsstruktur, krav til spredning på instrumenter, markeder og løpetider, samt etablering av beredskapsfasiliteter. Likviditetssituasjonen betraktes som god.

Operasjonell risiko

Bankens operasjonelle risiko er risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser, samt juridisk risiko. Denne type risiko og tapskilder ligger i den løpende driften av banken. Bankens har utarbeidet policyer, rutinebeskrivelser, fullmaktstrukturer

Årsmelding 2017

mv, og dette, sammen med veldefinerte og klare ansvarsforhold, er tiltak som reduserer den operasjonelle risikoen. Det er videre tegnet hensiktsmessige forsikringsordninger, samt utarbeidet relevante beredskapsplaner for å håndtere krisesituasjoner.

Strategisk risiko

Strategisk risiko er risiko for at banken ikke skal "overleve". Dette er den fundamentale risiko for styret og toppledelsen, og den består i at verdiene av gjeld og eiendeler endres på grunn av faktorer i markedet. Dette fordrer en kontinuerlig vurdering av konkurransesituasjonen, bankens produkter og endringer i bankens rammevilkår.

Omdømmerisiko

Dette er risiko for at banken påføres tap eller kostnader som følge av at bankens omdømme svekkes ved manglende kontrollrutiner. Bankens risikovurdering er i 2017 foretatt etter samme opplegg som foregående år. Det er så foretatt en systematisk gjennomgang av alle tiltak som banken har ivaretatt for å redusere risiko. Den relative risiko er også vurdert mot de interne rutiner og instruksjoner og det rammeverk som er etablert i bankens systemer.

Forretningsrisiko

Forretningsrisiko er risiko for uventede inntektssvingninger ut fra andre forhold enn kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Banken har ikke inngått kontrakter for 2017 som ikke er opplyst i regnskapet.

NOTE 2 – KREDITTRISIKO

MAKS KREDITTEKSPONERING – POTENSIELL EKSPONERING PÅ UTLÅN

2017	Ubenyttede		Garantier	Ind. nedskriv.	Maks kreditteksp.
	Brutto utlån	kreditter			
Lønnstakere o.l.	3.324.951	155.499	47.609	1.770	3.526.289
Utlandet			-		-
Næringssektor fordelt:					
Jordbruk, skogbruk, fiske	111.902	10.702	426	1.000	122.030
Industriproduksjon	109.753	19.712	4.290	900	132.856
Bygg og anlegg	129.300	17.252	40.991		187.543
Varehandel, hotell/restaurant	67.336	16.383	5.340	250	88.809
Transport, lagring	33.971	2.113	4.439		40.523
Finans, eiendom, tjenester	390.305	8.135	7.727	3.700	402.467
Sosial og privat tjenesteyting	112.936	21.578	2.410	3.270	133.654
Offentlig forvaltning	-	-	-		-
Sum	4.280.454	251.374	113.232	10.890	4.634.171
2016					
Lønnstakere o.l.	3.070.600	145.856	52.084	4.955	3.263.586
Utlandet					
Næringssektor fordelt:					
Jordbruk, skogbruk, fiske	109.978	9.186	376	1.860	117.679
Industriproduksjon	107.586	10.125	1.245	1.100	117.856
Bygg og anlegg	123.406	13.323	26.289	500	162.518
Varehandel, hotell/restaurant	71.487	14.372	4.462	650	89.672
Transport, lagring	27.403	2.147	4.561		34.110
Finans, eiendom, tjenester	369.225	13.179	6.807	3.200	386.012
Sosial og privat tjenesteyting	101.467	12.675	5.101	4.325	114.919
Offentlig forvaltning	-	15.000	-	1.850	13.150
Sum	3.981.154	235.863	100.926	18.440	4.299.501

Årsmelding 2017

Banken har definert 10 risikoklasser, klasse 1-3 som tilsvarer lav risiko, klasse 4-7 som tilsvarer middels risiko, klasse 8-10 som tilsvarer høy risiko. I tillegg klasse 11 som gjelder de misligholdte og klasse 12 som er de tapsutsatte engasjement.

RISIKOKLASSIFISERING

Personmarkedet

2017

	Brutto utlån	Ubenyttede kreditter	Garantier	Ind. nedskriv.
Lav risiko, klasse 1-3	2.780.037	151.791	47.573	
Middels risiko, klasse 4-7	376.196	3.972	36	
Høy risiko, klasse 8-10	151.882	482		
Misligholdt eller tapsutsatt, klasse 11-12	13.178	1		1.770
Ikke klassifisert	3.658			
Totalt	3.324.951	156.246	47.609	1.770

2016

	Brutto utlån	Ubenyttede kreditter	Garantier	Ind. nedskriv.
Lav risiko, klasse 1-3	2.546.993	142.386	51.901	
Middels risiko, klasse 4-7	368.325	3.094	183	
Høy risiko, klasse 8-10	126.208	354		
Misligholdt eller tapsutsatt, klasse 11-12	25.469	22		4.955
Ikke klassifisert	3.605	-		
Totalt	3.070.600	145.856	52.084	4.955

Bedriftsmarkedet

2017

	Brutto utlån	Ubenyttede kreditter	Garantier	Ind. nedskriv.
Lav risiko, klasse 1-3	333.754	22.781	23.537	
Middels risiko, klasse 4-7	489.246	39.888	34.418	
Høy risiko, klasse 8-10	115.998	32.961	6.517	
Misligholdt eller tapsutsatt, klasse 11-12	16.498	114	1.151	9.120
Ikke klassifisert	5			
Totalt	955.502	95.744	65.623	9.120

2016

	Brutto utlån	Ubenyttede kreditter	Garantier	Ind. nedskriv.
Lav risiko, klasse 1-3	316.219	38.526	11.124	
Middels risiko, klasse 4-7	464.411	35.531	29.283	
Høy risiko, klasse 8-10	101.169	15.577	7.415	
Misligholdt eller tapsutsatt, klasse 11-12	28.749	271	1.020	13.485
Ikke klassifisert	5	102		
Totalt	910.553	90.007	48.842	13.485

Årsmelding 2017

UTLÅN

	2017		2016	
	Beløp	%	Beløp	%
Jordbruk, skogbruk, fiske	111.902	2,6 %	109.978	2,8 %
Industriproduksjon	109.753	2,6 %	107.586	2,7 %
Bygg og anlegg	129.300	3,0 %	123.406	3,1 %
Varehandel, hotell/restaurant	67.336	1,6 %	71.487	1,8 %
Transport, lagring	33.971	0,8 %	27.403	0,7 %
Finans, eiendom, tjenester	390.305	9,2 %	369.225	9,4 %
Sosial og privat tjenesteyting	112.936	2,7 %	101.467	2,6 %
Offentlig forvaltning	-	0,0 %	-	0,0 %
Sum næring	955.504	22,5 %	910.554	23,1 %
Personkunder	3.324.951	78,4 %	3.070.600	77,9 %
Brutto utlån	4.280.454		3.981.154	
Individuelle nedskrivninger	-10.890	-0,3 %	-18.440	-0,5 %
Gruppenedskrivninger	-27.400	-0,6 %	-20.400	-0,5 %
Netto utlån til kunder	4.242.164	100,0 %	3.942.314	100,0 %
Utlån formidlet via Eika Boligkreditt (EBK)	789.536		558.140	
Totale utlån inkl. porteføljen i EBK	5.031.700		4.500.453	

Utlån fordelt geografisk	2017		2016	
	Beløp	%	Beløp	%
Bø	1.082.111	25,3 %	1.024.581	25,7 %
Sauherad	257.490	6,0 %	221.003	5,6 %
Seljord	807.649	18,9 %	775.348	19,5 %
Kviteseid	226.123	5,3 %	210.341	5,3 %
Tokke/Vinjie	511.397	11,9 %	425.575	10,7 %
Skien	223.762	5,2 %	198.296	5,0 %
Resten av Telemark	404.606	9,5 %	385.925	9,7 %
Oslo	295.435	6,9 %	290.467	7,3 %
Øvrige	471.881	11,0 %	449.617	11,3 %
Brutto utlån	4.280.454	100,0 %	3.981.154	100,0 %

Aldersfordeling på forfalte, men ikke nedskrevne utlån 31.12.

2017	0 - 30 dg	31 - 90 dg	91 - 180 dg	180 - 360 dg	Over 360 dg	Sum forfalte utlån	Sikkerhet-
							stillelser for forfalte lån
Personmarked	62.589	443	4.878	2.891	2.462	73.263	-
Bedriftsmarked	398	1.094	1.322	138	-	2.952	-
Sum	62.987	1.537	6.200	3.029	2.462	76.215	-

Aldersfordeling på forfalte, men ikke nedskrevne utlån 31.12.

2016	0 - 30 dg	31 - 90 dg	91 - 180 dg	180 - 360 dg	Over 360 dg	Sum forfalte utlån	Sikkerhet-
							stillelser for forfalte lån
Personmarked	50.611	2.377	146	4.299	7.180	64.613	-
Bedriftsmarked	6.640	1.679	1.288	1.164	376	11.147	-
Sum	57.251	4.056	1.434	5.463	7.556	75.760	-

Vurdering av utlån

Bankens utlån er vurdert til virkelig verdi på utbetalingstidspunktet.

Behandling av engasjementer som ikke er misligholdt

Banken foretar kvartalsvise vurderinger av utlåns- og garantiporteføljen for både nærings- og personkunder.

Behandling av misligholdte engasjementer

Et lån anses som misligholdt når låntaker ikke har betalt forfalte terminer innen 1 dag etter terminforfall, eller når rammekreditter ikke er inndekket som avtalt.

Årsmelding 2017

Behandling av konstaterte tap

Ved mislighold over 1 dag, inntrådt konkurs, avvikling eller akkord, blir engasjementet vurdert med hensyn til sikkerhet og betalingssevne for å få oversikt over bankens risiko for tap.

Reversering av tidligere tapsavsatte engasjementer

Reversering av tidligere tapsavsatte engasjementer skal skje i den utstrekning tapet er redusert og objektivt kan knyttes til en hendelse inntruffet etter nedskrivningstidspunktet.

Behandling av nedskrivninger på grupper av utlån

Nedskrivning på grupper av utlån vil si nedskrivning uten at det enkelte tapsengasjement er identifisert.

Behandling av individuelle nedskrivninger på utlån

Vurdering av om det foreligger objektive bevis for verdifall skal foretas enkeltvis av alle utlån som anses som vesentlige.

Rapportering av misligholdte låneengasjement

Rapportering av misligholdte lån skal ifølge myndighetenes krav rapporteres slik: Hvis kunden har ett eller flere misligholdte lån eller overtrekk på innskuddskonto, rapporteres kundens hele låneengasjement.

MISLIGHOLD	2017	2016
Misligholdte lån		
Misligholdte lån i alt	18.948	37.264
Individuelle nedskrivninger	-2.280	-6.690
Netto misligholdte lån i alt	16.668	30.574

Fordeling av misligholdte lån	2017	2016
Personmarked	15.036	31.255
Næringssektor fordelt:		
Jordbruk, skogbruk, fiske		1.452
Industriproduksjon		1.870
Bygg og anlegg	1.740	
Varehandel, hotell/restaurant	301	434
Transport, lagring		
Finans, eiendom, tjenester	1.871	
Sosial og privat tjenesteyting		2.253
Offentlig forvaltning		
Misligholdte lån i alt	18.948	37.264

Tapsutsatte lån	2017	2016
Øvrige tapsutsatte lån i alt	13.562	19.409
Individuelle nedskrivninger	-8.560	-11.605
Netto øvrige tapsutsatte lån i alt	5.002	7.804

Årsmelding 2017

Fordeling av øvrige tapsutsatte lån	2017	2016
Personmarked	652	6.984
Næringssektor fordelt:		
Jordbruk, skogbruk, fiske		2.651
Industriproduksjon		1.317
Bygg og anlegg		
Varehandel, hotell/restaurant		767
Transport, lagring		
Finans, eiendom, tjenester	7.690	7.690
Sosial og privat tjenesteyting	5.220	
Offentlig forvaltning		
Tapsutsatte lån i alt	13.562	19.409
Individuelle nedskrivninger på utlån	2017	2016
Individuelle nedskrivninger 01.01.	18.440	19.165
Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere er foretatt individuell nedskrivning	-6.500	
Økte individuelle nedskrivninger i perioden	600	1.805
Nye individuelle nedskrivninger i perioden	750	
Tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden	-2.400	-2.530
Individuelle nedskrivninger 31.12.	10.890	18.440
Individuelle nedskrivninger på utlån – fordelt på person/næring	2017	2016
Personmarked	1.770	5.415
Næringssektor fordelt:		
Jordbruk, skogbruk, fiske	1.000	2.600
Industriproduksjon	900	750
Bygg og anlegg		500
Varehandel, hotell/restaurant	250	650
Transport, lagring		
Finans, eiendom, tjenester	3.700	4.200
Sosial og privat tjenesteyting	3.270	4.325
Offentlig forvaltning		
Individuelle nedskrivninger på utlån i alt	10.890	18.440
Nedskrivninger på grupper av utlån	2017	2016
Nedskrivninger på grupper av utlån 01.01.	20.400	15.733
Periodens nedskrivninger på grupper av utlån	7.000	4.667
Nedskrivninger på grupper av utlån 31.12.	27.400	20.400
Tapskostnader utlån/garantier	2017	2016
Periodens endring i individuelle nedskrivninger på utlån	-7.450	-725
Periodens endring i individuelle nedskrivninger på garantier	-100	
Periodens endring i gruppeavsetninger	7.000	4.667
Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	6.333	
Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere ikke er foretatt individuelle nedskrivninger	16	300
Periodens inngang på tidligere perioders konstaterte tap	-695	-436
Periodens tapskostnader	5.104	3.806

Metoder for å fastsette virkelig verdi på utlån

Utlån er vurdert til amortisert kost. Bankens utlån kan hovedsakelig ikke omsettes i et aktivt marked. Bankens risikopåslag på utlånene endres kun ved større endringer i markedsforholdene. Slike utlån anses i hovedsak å ha flytende rentebetingelser. Bankens kreditt-påslag for disse utlån er ikke endret ved årets slutt. Samme margin ville bli lagt til grunn for nye utlån på balansedagen. Balanseført verdi av lån med flytende rentebetingelser ansees derfor som beste estimat på virkelig verdi.

Beregning av virkelig verdi for utlån med fast rente, er foretatt for sammenligningsformål gjennom bruk av verdsettelsesteknikker der forventede fremtidige kontantstrømmer neddiskonteres til nåverdier. Forskjellen mellom bokført verdi og beregnet virkelig verdi er vurdert som uvesentlig, og utlån med fast rente er derfor balanseført til amortisert kost.

Resultatførte renter på lån som er nedskrevet.

Renter på lån som er nedskrevet er for 2017 resultatført med 0,6 mill. kroner.

Årsmelding 2017

NOTE 3 – KAPITALDEKNING

Kapitaldekning

	2017	2016
Innbetalt aksjekapital/egenkapital/beviskapital	224.147	224.147
Overkursfond	-	-
Sparebankens fond	152.007	140.179
Gavefond	-	-
Utjevningfond	82.864	59.231
Sum egenkapital	459.018	423.557
Fradrag for overfinansiert pensjonsforpliktelse	-650	-500
Fradrag for immaterielle eiendeler		
Utsatt skatt	163	125
Fradrag for ansvarlig kapital i andre fin.inst.	-11.458	-9.025
Sum ren kjernekapital	447.073	414.157
Fondsobligasjoner	35.000	70.000
Fradrag for overgangsregler for fondsobligasjoner		-14.000
Fradrag for ansvarlig kapital i andre fin.inst.	-1.432	-9.317
Sum kjernekapital	480.640	460.840
Ansvarlig lånekapital	40.000	
Fradrag for ansvarlig kapital i andre fin.inst.	-1.432	
Sum tilleggskapital	38.568	-
Netto ansvarlig kapital	519.208	460.840
	2017	2016
Eksponeeringskategorier (beregningsgrunnlag etter risikovekt)		
Stater	-	-
Lokal regional myndighet	27.669	9.406
Offentlig eide foretak	-	-
Institusjoner	25.987	21.229
Foretak	346.518	266.458
Massemarked	-	-
Pantsikkerhet eiendom	1.671.962	1.604.046
Forfalte engasjementer	18.957	34.079
Høyrisiko-engasjementer	626	-
Obligasjoner med fortrinnsrett	12.070	14.677
Fordring på institusjoner og foretak med kortsiktig rating	27.194	31.622
Andeler i verdipapirfond	-	83
Egenkapitalposisjoner	96.752	90.713
Øvrige engasjementer	239.201	205.169
CVA-tillegg	-	-
Ansvarlig kapital i andre finansinst.	-14.323	-18.342
Sum beregningsgrunnlag for kredittrisiko	2.452.613	2.259.138
Beregningsgrunnlag for operasjonell risiko	198.128	182.468
Sum beregningsgrunnlag	2.650.741	2.441.605
Ren kjernekapitaldekning i %	16,87 %	16,96 %
Kjernekapitaldekning	18,13 %	18,87 %
Kapitaldekning i %	19,59 %	18,87 %

Årsmelding 2017

NOTE 4 – LIKVIDITETSRIKIKO

Restnedbetalingstid på eiendels- og gjeldsposter EIENDELER

	< 1 mnd.	1–3 mnd.	3–12 mnd.	1–5 år	Over 5 år	U.løpetid	Sum
Kont./forbr.sentralbanker	-	-	-	-	-	46.070	46.070
Utl./forbr. til kredittinst.	-	-	-	5.250	-	147.011	152.261
Utlån til kunder	367.667	44.017	181.073	862.607	2.825.090	-38.290	4.242.164
Obligasjoner/sertifik.	-	45.999	39.087	253.752	13.000	-	351.838
Aksjer	-	-	-	-	-	72.905	72.905
Øvrige eiendeler	-	-	-	-	-	66.730	66.730
Sum eiendeler	367.667	90.016	220.160	1.121.609	2.838.090	294.426	4.931.968

GJELD OG EGENKAPITAL

	< 1 mnd.	1–3 mnd.	3–12 mnd.	1–5 år	Over 5 år	U.løpetid	Sum
Gjeld til kredittinst.	-	-	-	175.000	-	1.059	176.059
Innskudd fra kunder	-	816.340	-	-	-	2.820.053	3.636.393
Obligasjonsgjeld	-	-	100.000	450.000	-	-	550.000
Fondsobligasjoner	-	-	-	35.000	-	-	35.000
Ansvarlig lån	-	-	-	40.000	-	-	40.000
Øvrig gjeld	-	-	-	-	-	35.498	35.498
Egenkapital	-	-	-	-	-	459.018	459.018
Sum gjeld og egenkapital	-	816.340	100.000	700.000	-	3.315.628	4.931.968

Restløpetid for hovedpostene i balansen

Størsteparten av bankens innskudd kan i praksis disponeres på kort varsel. Derimot vil bankens lånekunder ønske langsiktig finansiering og kredittrammer.

I tabellen nedenfor er kasse-/driftskreditt tatt med under kolonne 3-12 mnd.

Banken har i praksis ansvaret for en betydelig likviditetsrisiko og forsøker bevisst å redusere likviditetsrisikoen på kort og lang sikt.

Etablerte ordninger med lån i Norges Bank, trekkrettigheter, obligasjons- og sertifikatlån i finansmarkedet er nødvendige kapitalkilder for å fylle likviditetsgapet mellom utlån og normale kundeinnskudd. Det er også avtalt lån via store norske kredittinstitusjoner.

Banken vil benytte muligheten til å skaffe langsiktig kapital via obligasjonslån og /eller finansinstitusjoner, eller overføre deler av utlånsporteføljen til Eika Boligkreditt AS.

Banken har trekkrettigheter på 160 millioner i DNB pr 31.12.2017.

NOTE 5 – RENTERISIKO

Renteendringstidspunkt for eiendels- og gjeldsposter EIENDELER

	< 1 mnd.	1–3 mnd.	3–12 mnd.	1–5 år	Over 5 år	U.binding	Sum
Kont./forbr.sentralbanker	-	-	-	-	-	46.070	46.070
Utl./forbr. til kredittinst.	3.000	2.250	-	-	-	147.011	152.261
Utlån til kunder	-	-	-	7.138	-	4.235.026	4.242.164
Obligasjoner/sertifik.	79.241	272.597	-	-	-	-	351.838
Aksjer	-	-	-	-	-	72.905	72.905
Øvrige eiendeler	-	-	-	-	-	66.730	66.730
Sum eiendeler	82.241	274.847	-	7.138	-	4.567.742	4.931.968

Årsmelding 2017

GJELD OG EGENKAPITAL

	< 1 mnd.	1-3 mnd.	3-12 mnd.	1-5 år	Over 5 år	U.binding	Sum
Gjeld til kreditinstit.	100.000	75.000	-	-	-	1.059	176.059
Innskudd fra kunder		952.474				2.683.919	3.636.393
Obligasjonsgjeld	100.000	450.000	-	-	-	-	550.000
Fondsobligasjoner	-	35.000	-	-	-	-	35.000
Ansvarlig lån	-	40.000	-	-	-	-	40.000
Øvrig gjeld	-	-	-	-	-	35.498	35.498
Egenkapital	-	-	-	-	-	459.018	459.018
Sum gjeld og egenkapital	200.000	1.552.474	-	-	-	3.179.494	4.931.968

Ved endring i markedsrentene kan ikke banken foreta renteendringer for alle balanseposter samtidig dersom disse har ulik bindingstid. En endring av markedsrentene vil derfor bety økning eller reduksjon av netto renteinntekter i resultatregnskapet. Renterisikoen omfattes også av den direkte effekt en renteendring vil ha på balanseposter med og uten rentebinding.

Banken har lav renterisiko på sine utlån, da mer enn 99 % av lånene i egne bøker hadde flytende rente ved årets utgang. Banken hadde ingen fastrenteinnskudd ved utgangen av året. Netto renterisiko knyttet til utlånsvirksomheten er lav. Bankens renterisiko vurderes samlet som lav, og er godt innenfor fastsatte rammer. Tid frem til renteregulering for bankens eiendeler og forpliktelser fremgår av tabellen under.

NOTE 6 – MARKEDSRISIKO OG VERDIPAPIRER

Banken har ingen rentebytteavtaler utenom balansen

Beløp på kontrakt tilsvarer det referansebeløp (hovedstol) som er avtalt i bytteavtalen, og som er grunnlag for beregning av rente og avkastning.

Rentebytteavtalene medfører en avtale om bytte av rentebetingelser for et avtalt beløp over en avtalt periode. Det foreligger ingen avtaler om motregning av rentebytteavtaler.

Årsmelding 2017

SERTIFIKATER OG OBLIGASJONER		Nominell verdi	Anskaffelses- kost	Bokført verdi	Markeds- verdi
Utstedt av det offentlige					
Stater					
	Børsnoterte				
	Ikke børsnoterte	45.000	45.000	45.000	45.049
Lokale og regionale myndigheter					
	Børsnoterte	75.800	75.936	75.905	75.937
	Ikke børsnoterte	30.000	29.986	29.986	30.001
Sum utstedt av det offentlige		150.800	150.922	150.891	150.987
Utstedt av andre					
Institusjoner					
	Børsnoterte	-	-	-	-
	Ikke børsnoterte	80.000	80.488	80.393	80.488
Offentlig eide foretak					
	Børsnoterte	-	-	-	-
	Ikke børsnoterte	-	-	-	-
Foretak					
	Børsnoterte	-	-	-	-
	Ikke børsnoterte	-	-	-	-
Obligasjoner med fortrinnsrett					
	Børsnoterte	87.000	87.614	87.564	87.935
	Ikke børsnoterte	33.000	32.988	32.988	33.122
Sum utstedt av andre		200.000	201.090	200.946	201.545
Sum sertifikater og obligasjoner		350.800	352.012	351.838	352.532

Aksjer

Omløp	Org.nr	Navn	Antall aksjer	Anskaffelses- kost	Bokført verdi	Markeds- verdi
Børsnotert						
	910.747.711	Orkla ASA	1.000	216	216	261
	937.888.937	Sparebanken Øst	3.000	660	166	166
Sum børsnotert			4.000	876	381	427
Ikke børsnotert						
	200.340.310	RomReal Inv EUR	71.400	35	35	36
	991.669.884	North Bridge Oppourtunity AS	5.532	113	-	138
	814.632.342	Klepp Sparebank	500	55	55	67
Sum ikke børsnotert			77.432	203	90	241
Sum omløpsaksjer			81.432	1.079	471	668

Årsmelding 2017

Anlegg		Antall aksjer	Anskaffelses-kost	Bokført verdi	Markeds-verdi
Børsnotert					
Sum børsnoterte		-	-	-	-
Ikke børsnotert					
885.621.252	Eika BoligKreditt AS	7.863.082	32.995	32.995	32.945
916.148.690	Spama AS	310	31	31	-
937.894.805	Kvinesdal Spareb	13.495	1.350	1.228	-
979.319.568	Eika Gruppen	513.464	18.027	18.027	62.899
979.391.285	Eiendomskreditt AS	4.617	484	484	-
	SDC AF 1993 H. A	3.848	1.749	1.749	1.902
990.029.032	North Bridge Property AS	10.765	660	51	-
992.073.861	North Bridge Nordic Property II	10.765	550	54	-
980.112.470	Bøgata AS	10.050	10.266	10.266	-
880.520.962	Lifjell Vinterland AS	70	10	10	70
984.365.772	Norsk Bane AS	75	87	87	91
924.099.658	Telemark Bilruter AS	1.401	4.101	4.101	-
912.293.165	BTV-INVEST	400	480	338	-
990.269.637	Aktiv Eiendomsmegling AS	90	410	410	327
992.785.314	Telespinn AS	15	15	15	15
897.199.092	Århus Næringspark AS	2.500	1.000	1.000	3
913.867.661	Seljord Næringshage Eiendom AS	200	1.000	1.000	1.000
929.212.207	Vest Telemark Næringsbygg AS	185	120	120	120
918.272.488	Eika Feeder AS	260	277	277	-
913.851.080	BankID Norge AS	120	190	190	190
Sum ikke børsnoterte		8.435.712	73.802	72.434	99.562
Sum anleggsaksjer		8.435.712	73.802	72.434	99.562
Sum verdipapirer med variabel avkastning		8.517.144	74.880	72.905	100.230

Endringer i 2017	Anleggsaksjer
Inngående balanse	62.298
Tilgang 2017	11.434
Avgang 2017	-1.192
Gevinst/tap ved salg	-106
Nedskrivning	-
Utgående balanse	72.434

Netto gevinst/-tap på valuta og verdipapirer	2017	2016
Kursgevinst ved omsetning av obligasjoner	286	794
Kurstap ved omsetning av obligasjoner	-139	-110
Kursregulering obligasjoner	94	1.021
Netto gevinst/-tap obligasjoner	240	1.705
Kursgevinst ved oms. av aksjer og andeler	48	812
Kurstap ved oms. av aksjer og andeler	-	-
Kursregulering aksjer og andeler	10	24
Netto gevinst/-tap aksjer og andeler	58	837
Kurstap-/gevinst+ fra finansielle derivater og valuta	613	436
Sum netto gevinst/-tap på valuta og verdipapirer	911	2.977

Årsmelding 2017

Aksjene handles ikke aktivt i markedet. Banken har allikevel vurdert at verdiene kan forsvares. Verdipapirbeholdningen spesifiseres og verdivurderes ved utløpet av hver regnskapsperiode (månedlig). Omløpsporteføljen (herunder handelsportefølje og ikke handelsportefølje) og anleggspportefølje verdivurderes etter forskjellige regler og hver for seg.

Obligasjoner og sertifikater

Banken har obligasjoner definert som andre omløpsmidler.

Aksjer og grunnfondsbevis

Aksjer og grunnfondsbevis er klassifisert som omløps- eller anleggsmidler. Disse vurderes til den laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Investeringer i datterselskap

Investeringer i datterselskap vurderes etter kostmetoden. Kostmetoden medfører at aksjen balanseføres til kostpris.

Børsnoterte obligasjoner og sertifikater inkluderer ikke verdipapirer notert på ABM.

NOTE 7 – RENTER OG LIGNENDE KOSTNADER PÅ ANSVARLIG LÅNEKAPITAL

	2017	2016
Ansvarlig lånekapital	162	
Fondsobligasjoner	2.513	945
Sum renter ol. kostnader på ansvarlig lånekapital	2.675	945

NOTE 8 – ANDRE RENTEKOSTNADER

	2017	2016
Avgift til Sikringsfondet	2.238	2.090
Sum andre rentekostnader	2.238	2.090

Sparebankloven pålegger alle sparebanker å være medlem av Bankenes sikringsfond. Fondets formål er å sikre at norske banker til enhver tid kan oppfylle sine forpliktelser. Bankenes sikringsfond plikter å dekke tap inntil 2 mill. kr som en innskyter har i en bank som er medlem av Bankenes sikringsfond. Bankene har ikke stillet garanti overfor Bankenes sikringsfondet i 2016 og 2017. Der er blitt betalt avgift i 2017. Det skal og betales avgift for 2018.

NOTE 9 – PROVISJONSINNTEKTER OG PROVISJONSKOSTNADER

Provisjonsinntekter	2017	2016
Garantiprovisjon	1.021	909
Formidlingsprovisjon	32	20
Betalingsformidling	8.979	7.962
Verdipapirforvaltning og -omsetning	2.030	1.480
Provisjon Eika Boligkreditt	4.079	2.107
Provisjon ved salg av forsikringstjenester	5.052	5.172
Andre provisjons- og gebyrinntekter	2.187	1.848
Sum provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester	23.380	19.498

Årsmelding 2017

Provisjonskostnader	2017	2016
Transaksjonsavgifter og lignende	4.094	3.465
Betalingsformidling, interbankgebyrer	22	238
Andre provisjonskostnader	234	29
Sum provisjonskostnader og kostnader fra banktjenester	4.350	3.732

NOTE 10 – PENSJON

Banken avviklet i 2014 den ytelsesbaserte ordningen for sine ansatte med unntak for de som var helt eller delvis uføre/syke på overgangstidspunktet. Alle aktive ansatte har derfor nå innskuddsbasert ordning med 7 prosent av lønn opptil 7,1G og 25,1 prosent for andel lønn som overstiger 7,1G. Innskuddsordningen inneholder også uførepensjon og tilfredsstillende lovens krav til obligatorisk tjenstepensjon. Kostnaden ved innskuddsbasert ordning tilsvarer løpende premie.

Banken og bankens ansatte er tilknyttet Fellesordningen for AFP, som gir de ansatte et livsvarig tillegg til fremtidig alderspensjon avhengig av samlet opptjening i Folketrygden. Denne AFP ordningen anses i prinsippet som en ytelsesbasert flerforetaksordning. På grunn av manglende opplysninger fra administrator av flerforetaksordningen om bankens andel av totalforpliktelsen, behandles ordningen som en innskuddsbasert ordning med løpende kostnadsføring av betalt premie.

For gjenværende ytelsesbaserte pensjonsordninger skjer regnskapsføringen i tråd med IAS 19. Dette innebærer at oppståtte estimatavvik ved endringer i forutsetninger, endringer i populasjonsmessige forhold eller lignende føres direkte mot egenkapitalen, og ikke mot pensjonskostnader i bankens resultat. Beregning av pensjonsforpliktelser og pensjonskostnader utføres av uavhengig aktuar.

	2017	2016
Økonomiske forutsetninger		
Diskonteringsrente	2,40 %	2,60 %
Forventet avkastning	2,40 %	2,60 %
Lønnsregulering	2,50 %	2,50 %
G-regulering	2,25 %	2,25 %
Pensjonsregulering	1,20 %	0,00 %
Arbeidsgiveravgift-sats	10,60 %	10,60 %
Spesifikasjon av netto pensjonskostnad i resultatregnskapet	2017	2016
Service cost inkl. renter og arbeidsgiveravgift (AGA)	262	233
Endringer i årets pensjonsopptjening inkl. renter og AGA	-	-
Administrasjonskostnader inkl. AGA	53	38
Sum amortiseringer inkl. AGA tap / (gev.)	-	-
Netto planendringer, avkortning, oppgjør inkl. AGA	-	-
Netto rentekostnader (inntekter)	-25	-19
Periodens netto pensjonskostnad / (Inntekt)	290	252
Innskuddsbasert ordning	1.687	1.515
Andre pensjonskostnader	499	234
- herav AFP	-311	234
Sum pensjonskostnader	2.476	2.001
Beløp direkte mot egenkapital i perioden		
Årets oppståtte estimatavvik tap (gevinst) på forpliktelser	-245	-150
Årets oppståtte estimatavvik tap (gevinst) på pensjonsmidler	46	-201
Estimatavvik tap (gevinst) i perioden ført mot OCI/egenkapitalen	-199	-351
Netto beløp i regnskapsført i balanseregnskapet inkl. arbeidsgiveravgift (AGA)	2017	2016
Brutto pensjonsforpliktelser inkl. AGA	-11.960	-12.040
Pensjonsmidler	12.051	12.275
Netto (pensjonsforpliktelser)/ midler ved periodens slutt	91	235
herav:		
Øverfinansierte ordninger (eiendel)	650	500
Underfinansierte ordninger	-559	-265

Årsmelding 2017

NOTE 11 – LØNNS- OG ADMINISTRASJONSKOSTNADER

	2017	2016
Lønn til ansatte	23.020	22.894
Honorar til styre og tillitsmenn	547	645
Pensjoner	2.476	2.001
Arbeidsgiveravgift	4.774	3.730
Kurs, velferd, øvrige personalutgifter	527	496
EDB-kostnader	17.244	16.616
Markedsføring	1.365	2.286
Reiser, opplæring etc	547	648
Rekvisita	230	388
Honorarer eksterne tjenester	325	684
Telefon, porto	1.130	1.270
Sum Lønn og generelle administrasjonskostnader	52.186	51.658
Antall ansatte pr 31.12.	41,0	41,0
Antall årsverk pr 31.12.	38,4	38,4

Det er avsatt kr 1.656.999,- inkl. avgift til bonus. Bonusen blir utbetalt i 2018 med en lik sum pr. årsverk. Bonusavtalen gjelder alle unntatt Adm. banksjef.

Årsmelding 2017

NOTE 12 – LÅN OG YTELSER

	Lønn og honorarer	Pensjons-ordning	Annen godtgjørelse	Sum	Lån
Ledende ansatte					
Adm. banksjef Ben Roger Elvenes	1.369.166	504.668	329.257	2.203.091	2.478.000
Ledergruppa (Halgeir Kaasa, Thomas Loftsgarden, Sveinung Soterud)	2.385.496	238.825	153.444	2.777.765	7.185.000
Sum ledende ansatte	3.754.662	743.493	482.701	4.980.856	9.663.000
Styre					
Leder, Harald Flaten	107.000	-	35.861	142.861	-
- herav øvrige honorar			(25000)		
Tor Arne Gustavsen	59.300	-	-	59.300	-
Olav Berge	68.000	-	3.774	71.774	-
Vidar Top	62.000	-	6.196	68.196	-
Aase H. Gjerde	75.800	-	239	76.039	-
Annette Torsberg	(659.341)	-	76.067	735.408	3.081.000
- herav honorar	68.000	-	-		
Avgåtte styremedlemmer	23.900				
Geir Halvor Haugen	(525.738)		49.138	574.876	3.133.000
- herav honorar	3.000				
Halvor Heldal	3.000				
Samlede ytelser og lån til styret	470.000	-	171.275	1.728.454	6.214.000
Generalforsamlinga					
Leder, Dieter Oswald	20.000	-	-	20.000	-
Jørund Verpe	4.600	-	-	4.600	800.000
Aud Foldal	1.200	-	-	1.200	-
Hans Bakke	1.200	-	-	1.200	1.804.000
Sveinung Soterud	(738.523)	-	56.672	795.195	3.200.000
- herav honorar	1.200	-	-		-
Irina Telnes	1.200	-	-	1.200	1.356.000
Vigdis Olafsen	3.400	-	-	3.400	-
Inge Hegna	1.200	-	-	1.200	2.859.000
Øjergulf Stavenes	(777.588)	-	29.021	806.609	1.000.000
- herav honorar	1.200	-	-		-
Nils Gunvaldjord	(590.322)	-	38.682	629.004	2.120.000
- herav honorar	4.600	-	-		-
Irene Særsland	(624.228)	-	41.124	665.352	1.044.000
- herav honorar	1.200	-	-		-
Morten Olav Dyrud	1.200	-	-	1.200	780.000
Ivar Tjønnveit	1.200			1.200	200.000
Ingunn Munthe	1.200		-	1.200	-
Henry Mæland	4.600			4.600	-
Mette Astrid Heien Mo	1.200			1.200	-
Olav Moen	1.200			1.200	-
Samlede ytelser og lån til generalforsamling	51.600	-	165.499	2.939.560	15.163.000

Lån til ansatte er gitt etter særskilte regler vedtatt av styret, og ytes til subsidiert rente. Beregnet rentesubsidiering, er differansen mellom lånerente og myndighetenes normrente. Differansen, kr 604.675 for 2016, er grunnlag for fordelsbeskatning av ansatte. Beløpet er nettopført i regnskapet. Lån til banksjef følger generelle vilkår for øvrige ansatte. Lånene er sikret med pant innenfor forsvarlig verdigrunnlag. Lån, garantier og sikkerhetsstillelser til tillitsvalgte er gitt etter samme vilkår som for bankens øvrige kunder, og er sikret i henhold til bestemmelsene for slike lån og garantier.

Årsmelding 2017

NOTE 13 – VARIGE DRIFTSMIDLER

	Driftsmidler	Bygninger	Tomt	Sum
Kostpris 01.01.2017	17.177	34.415	1.409	53.001
Tilgang	5.824	230		6.054
Avgang		-		-
Kostpris 31.12.2017	23.001	34.645	1.409	59.055
Akkumulerte avskrivninger 01.01.2017	12.985	4.548		17.533
Tilbakeførte avskrivninger på utrangerte driftsmidler				-
Ordinære avskrivninger	1.005	1.391		2.396
Akkumulerte avskrivninger 31.12.2017	13.990	5.939		19.929
Bokført verdi 31.12.2017	9.011	28.706	1.409	39.126

Fast eiendom	Eiendomstype	Areal m ²	Herav utleid	Balansført
			areale m ²	verdi 31.12
Bamble	Hytter	150	150	1.969
Seljord	Bankbygg	2.200	482	26.734
Seljord	Tomt			1.409
Sum				30.112

NOTE 14 – ANDRE DRIFTSKOSTNADER

	2017	2016
Andre driftskostnader		
Driftskostnader fast eiendom	661	1.546
Honorar ekstern revisor	599	776
Leie av lokaler	2.047	1.868
Andre kostnader leide lokaler	1.012	894
Maskiner, inventar og transportmidler	606	580
Eksterne tjenester	-	-
Forsikringer	213	215
Kostnader Eika Gruppen AS	545	533
Ordinære tap	65	232
Andre driftskostnader	2.066	2.172
Sum andre driftskostnader	7.814	8.814

Spesifikasjon av revisjonshonorar:

	2017	2016
Lovpålagt revisjon	306	286
Attestasjon	76	64
Skatterådgivning	141	155
Andre tjenester utenfor revisjon	76	271
Sum revisjonshonorar inkl. mva	599	776

NOTE 15 – SKATT

Årets skattekostnad i resultatregnskapet består av betalbar skatt på årets inntekt justert med for lite/for mye avsatt tidligere år, samt endring i utsatt skattefordel og utsatt skatt. Betalbar skatt i balansen består av skatt på alminnelig inntekt og skatt på formue. Utsatt skatt/-skattefordel i balansen består av skatt på netto skatteøkende/skattereduserende forskjeller pr 31.12.

Årsmelding 2017

	2017	2016	
Beregning av betalbar skatt			
Resultat før skattekostnad	48.966	41.302	
Permanente forskjeller	-7.288	-10.125	
Endring midlertidige forskjeller	471	-1.291	
Skattepliktig inntekt, grunnlag betalbar skatt	42.149	29.886	
Betalbar skatt på årets resultat, 25 %	10.537	7.472	
Skattekostnad			
	2017	2016	
Betalbar inntektsskatt for året	10.537	7.472	
Endring utsatt skatt	23	835	
For mye/lite avsatt skatt tidligere år	-141	117	
Formuesskatt	387	734	
Endring i utsatt skatt ført mot EK	50	87	
Sum skattekostnad	10.856	9.245	
Betalbar skatt fremkommer som følger:			
Formuesskatt	387	734	
Inntektsskatt	10.537	7.472	
Sum betalbar skatt	10.924	8.206	
Oversikt over midlertidige forskjeller			
	Endring	2017	2016
Varige driftsmidler	87	5.015	5.102
Over- / underfinansiert pensjonsforpliktelse	144	7.853	7.997
Gevinst og tapskonto	-149	-595	-744
Obligasjoner og andre verdipapirer	-174	-2.464	-2.638
Grunnlag utsatt skatt+ /utsatt skattefordel-	-92	9.809	9.717
Bokført utsatt skattefordel (-) /utsatt skatt (+)	-23	2.452	2.429
Endring i skattesats			
Sum bokført utsatt skattefordel		2.452	2.429
Avstemming fra nominell til faktisk skattesats			
	2017		
25% skatt av resultat før skatt	12.242		
25% skatt av permanente forskjeller	-1.822		
25 % av endring midlertidige forskjeller	118		
For mye/lite avsatt skatt tidligere år	-141		
Formuesskatt	387		
Endring utsatt skatt ført mot EK	50		
Endring utsatt skatt	23		
Skattekostnad i henhold til resultatregnskap	10.856		

Skatter kostnadsføres når de påløper og er knyttet til det regnskapsmessige resultat før skatt. Netto utsatt skattefordel er beregnet med 25 % på grunnlag av midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller, som reverserer eller kan reversere i samme periode, er utlignet og nettoført.

Årets skattekostnad omfatter betalbar skatt for inntektsåret og endringer i utsatt skatt og utsatt skattefordel. Betalbar skatt består av inntektsskatt og formuesskatt. Eventuelle endringer i utsatt skatt og utsatt skattefordel vises som årets skattekostnad i resultatregnskapet sammen med betalbar skatt for inntektsåret. Utsatt skatt beregnes på bakgrunn av forskjeller mellom rapporterte skattemessige og regnskapsmessige resultater som vil utlignes i fremtiden.

Årsmelding 2017

NOTE 16 – KONTANTER OG INNSKUDD I NORGES BANK

	2017	2016
Kontanter og fordringer på sentralbanker		
Kontanter i norske kroner	10.912	12.507
Kontanter i utenlandske valutasorter	726	863
Innskudd i Norges Bank	34.432	49.330
Sum kontanter og fordringer på sentralbanker	46.070	62.700

Kjøp av valuta for videresalg til kunder gjøres via avtaler med andre norske finansinstitusjoner og Norsk Kontanthåndtering. Sparebanken DIN har ansvaret for kursrisiko, bokføring og rapportering av utenlandsk valuta. Pengeposter i utenlandsk valuta er vurdert til kursen pr 31.12.17.

NOTE 17 – OVERTATTE EIENDELER

Banken hadde ved utgangen av 2017 overtatte eiendeler ført til kr. 100.000,- i balansen. Eiendelen gjelder overtatt tomt.

NOTE 18 – EIERANDELER I DATTERSELSKAPER

Selskapets navn	Kontor-kommune	Selskaps-kapital	Antall aksjer	Eier/stemme andel	Total EK Total EK	Resultat	Bokført Verdi
Eiendomsmegleren Din Telemark AS	Bø	500.000	90	42,9 %	3.127.857	590.277	410.000
Seljord Næringshage Eigedom AS	Seljord	1.000.000	200	100,0 %	933.537	-13.004	1.000.000
Tilknyttet selskap							
Bøgata 69 AS	Bø	10.050.000	10.050	100,0 %	13.796.414	650.088	10.266.000
Århus Næringspark AS	Seljord	4.900.000	2.450	50,0 %	6.418.885	-553.155	1

Mellomværende med tilknyttede selskaper og datterselskaper.

	2017	2016
Bøgata 69 AS		
Innskudd fra datterselskap	350.843	510.154
Utlån til datterselskap	5.033.260	6.424.331
Renter til datterselskap	458	808
Rentber fra datterselskap	145.103	268.488
Århus Næringspark AS		
Innskudd fra datterselskap	393.020	668.341
Utlån til datterselskap	7.690.300	7.690.300
Renter til datterselskap	1.470	5.664
Renter fra datterselskap	79.832	61.092
Eiendomsmegleren Din telemark AS		
Innskudd fra datterselskap	15.052.574	16.184.519
– Herav klientkonto	12.552.911	12.707.911
Utlån til datterselskap	0	0
Renter til datterselskap	174.368	195.551
Renter fra datterselskap	1.185	1.400
Seljord Næringshage Eigedom AS		
Innskudd fra datterselskap	933.537	946.544
Utlån til datterselskap	0	0
Renter til datterselskap	2.340	3.496
Renter fra datterselskap	0	0

Årsmelding 2017

NOTE 19 – GJELD TIL KREDITTINSTITUSJONER OG INNSKUDD FRA KUNDER

Gjeld og gjennomsnittlig rente 31.12.	2017	2016
	Beløp	Beløp
Gjeld til kredittinstitusjoner		
Uten avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist	1.059	98
Med avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist	175.000	150.000
Sum gjeld til kredittinstitusjoner	176.059	150.098
Innskudd fra og gjeld til kunder		
Uten avtalt løpetid	2.683.919	2.514.318
Med avtalt løpetid	952.474	886.363
Sum innskudd fra og gjeld til kunder	3.636.393	3.400.680

Innskudd fra kunder	2017		2016	
	Beløp	%	Beløp	%
Lønntakere og lignende	2.424.349	66,7 %	2.307.313	67,8 %
Utlandet	-	0,0 %	-	0,0 %
Næringssektor fordelt:				
Jordbruk, skogbruk, fiske	80.052	2,2 %	61.511	1,8 %
Industriproduksjon	51.143	1,4 %	32.172	0,9 %
Bygg og anlegg	133.372	3,7 %	125.732	3,7 %
Varehandel, hotell/restaurant	92.117	2,5 %	78.793	2,3 %
Transport, lagring	50.078	1,4 %	59.536	1,8 %
Finans, eiendom, forretningsmessige tjenester	331.897	9,1 %	276.453	8,1 %
Sosial og privat tjenesteyting	275.727	7,6 %	288.948	8,5 %
Offentlig forvaltning	197.659	5,4 %	170.222	5,0 %
Sum innskudd	3.636.393	100,0 %	3.400.680	100,0 %

Innskudd	2017		2016	
	Beløp	%	Beløp	%
Bø	1.155.339	31,8 %	1.067.943	31,4 %
Sauherad	199.236	5,5 %	153.373	4,5 %
Seljord	825.364	22,7 %	812.077	23,9 %
Kviteseid	144.816	4,0 %	149.405	4,4 %
Tokke/Vinje	380.111	10,5 %	337.136	9,9 %
Skien	169.416	4,7 %	149.508	4,4 %
Resten av Telemark	201.931	5,6 %	202.816	6,0 %
Oslo	223.111	6,1 %	198.027	5,8 %
Øvrige	337.070	9,3 %	330.397	9,7 %
Sum innskudd	3.636.393	100,0 %	3.400.680	100,0 %

Årsmelding 2017

NOTE 20 – GJELD OPPTATT VED UTSTEDELSE AV VERDIPAPIRER

Utestående pr 31.12.2017	Låneopptak	Siste forfall	Pålydende	Bokført Verdi	Amortisering	Nominell rente
Lånetyper/ISIN						
Sertifikatslån						
Obligasjonslån						
NO0010697147	27.11.2013	27.11.2018	100.000	100.000		1,88 %
NO0010744790	09.09.2015	09.09.2019	100.000	100.000		1,79 %
NO0010767585	15.06.2016	15.06.2020	75.000	75.000		1,03 %
NO0010774904	22.09.2016	22.09.2020	100.000	100.000		1,78 %
NO0010778509	11.11.2016	10.09.2021	75.000	75.000		1,96 %
NO0010791528	27.04.2017	27.04.2022	100.000	100.000		1,77 %
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer			550.000	550.000		
Fondsobligasjon						
NO0010781263	22.12.2016	22.12.2021	35.000	35.000		5,53 %
			35.000	35.000		
Ansvarlig lån						
NO0010809957	08.11.2017	08.11.2022	40.000	40.000		2,75 %
			40.000	40.000		

Obligasjonsgjeld blir oppført til opptakskost. Opptakskost er pålydende med tillegg av overkurs eller fradrag for underkurs. Over-/underkursen inntektsføres eller kostnadsføres lineært som en justering til løpende renter over lånets løpetid.

Sparebanken DIN tok opp en fondsobligasjon på 35 mill. 22. desember 2016. Lånet er tatt opp i norske kroner. Løpetiden er 5 år. Lånet er bokført til nominell verdi med fradrag av periodisert underkurs. Lånet kan innfris helt eller delvis til pari kurs dato 22.12.2021. Renten er flytende og betales etterskuddsvis hvert kvartal på rentereguleringsdato, rentesatsen består av referanserate (3 mndr NIBOR) og en margin som fram til dato 22.12.2021 utgjør 475 punkter.

NOTE 21 – SPESIFIKASJON AV ANNEN GJELD

	2017	2016
Annen gjeld		
Bankremisser	700	593
Betalingsformidling	4.651	3.899
Skyldige offentlige avgifter	75	75
Betalbar skatt	10.924	8.206
Skattetrekk		
Leverandørgjeld	488	1.003
Annen gjeld ellers	3.114	7.211
Sum annen gjeld	19.952	20.987

Årsmelding 2017

NOTE 22 – EGENKAPITAL

	Innskutt egenkapital	Spb. fond	Gavefond	Utjevn.fond	Egenkapital
Egenkapital 01.01.2017	224.147	140.355	-	59.055	423.557
Utbetalte gaver					-
Endring i estimatavvik pensjoner direkte mot egenkapitalen		-150			-150
Årsoppgjørdisposisjoner		11.801		23.809	35.610
Egenkapital 31.12.2017	224.147	152.007	-	82.864	459.018

Sparebankstiftinga Bø har 1.389.712 egenkapitalbevis tilsvarende 62% av eierandelskapitalen og Sparebankstiftinga Seljord har 851.758 egenkapitalbevis som tilsvarer 38% av eierandelskapitalen. Pålydende er kr. 100 som er tilsvarende bokført verdi.

	2017	2016
Overført fra Gavefond	-	-
Overført til Utjevningsfond	23.809	18.998
Overført til Sparebankens fond	11.801	10.560
Overført til utbytte	2.500	2.500
Sum	38.110	32.057

NOTE 23 – GARANTIANSVAR

	2017	2016
Garantiansvar		
Betalingsgarantier	12.158	8.944
Kontraktsgarantier	44.339	29.042
Andre garantier	12.111	12.579
Samlet garantiansvar ovenfor kunder	68.607	50.565
Garanti ovenfor Eika Boligkreditt	44.624	50.361
Sum garantiansvar	113.232	100.926

Garanti til Bankenes Sikringsfond

-

	2017	2016
Garantier til Eika Boligkreditt AS		
Total andel av garantiramme		
Saksgaranti	36.729	44.780
Tapsgaranti	7.895	5.581
Samlet garantiansvar ovenfor Eika Boligkreditt AS	44.624	50.361

Garantier fordelt geografisk	2017		2016	
	Beløp	%	Beløp	%
Bø	50.721	44,8 %	55.820	55,3 %
Sauherad	14.864	13,1 %	12.305	12,2 %
Seljord	30.388	26,8 %	16.583	16,4 %
Kviteseid	6.338	5,6 %	9.222	9,1 %
Resten av Telemark	9.744	8,6 %	5.579	5,5 %
Oslo	241	0,2 %	241	0,2 %
Øvrige	936	0,8 %	1.175	1,2 %
Sum garantier	113.232	100,00 %	100.926	100,00 %

Banken stiller garanti for lån som våre kunder har i Eika Boligkreditt (EBK). EBK har som kriterium at lånet er innenfor 60 % av panteobjektet. Bankens kunder har pr 31.12.17 lån for 789,5 mill. kroner hos EBK.

Årsmelding 2017

Garantibeløpet overfor EBK er todelt:

Tapsgaranti: Den samlede tapsgaranti er begrenset til 1 % av bankens utlånsportefølje i EBK, minimum 5 millioner kroner eller 100 % av låneporteføljen hvis den er lavere enn 5 millioner kroner. Banken plikter å dekke 80 % av konstaterede tap på lån i portefølje formidlet til EBK, og EBK kan motregne overskytende del på 20 % i ubetalte provisjoner til alle eierbanker, proratarisk fordelt ut fra den enkelte banks andel av utlånsporteføljen på det tidspunkt tapet konstateres, i en periode på inntil 12 måneder fra tap konstateres.

Saksgaranti: Gjelder for hele lånebeløpet fra banken anmoder om utbetaling til pantesikkerheter har oppnådd rettsvern.

Banken har en likviditetsforpliktelse mot EBK. EBK har i sin risikostrengi krav om at overskuddslikviditeten minst skal dekke 75 % av likviditetsbehovet de nærmeste 12 måneder. I tillegg skal EBK's overskuddslikviditet være minst 6 % av innlånsvolumet. Likviditetsforpliktelsen er inngått i en Avtale om kjøp av OMF (Note Purchase agreement). Forpliktelsen om kjøp av OMF fra EBK utløses kun hvis markedssituasjonen er slik at EBK ikke kan finansiere likviditetsbehovet i OMF-markedet, og derfor må utstede obligasjoner direkte til eierbankene. Pr. 31.12.2017 var likviditetsforpliktelsen til EBK beregnet til 0. Banken har også en avtale med EBK om kapitalstøtte. Kapitalstøtten inntreffer hvis EBK har behov for ansvarlig kapital for å nå sitt kapitalmål på 10 %. EBK har ikke offentliggjort evt. emisjonsbeløp for 2018.

NOTE 24 – NØKKELTALL

TABELL

Nøkkeltall er annualisert der annet ikke er spesifisert

	2017	2016
Resultat		
Kostnader i % av inntekter justert for VP	57,8 %	65,1 %
Kostnadsvekst siste 12 mnd	-1,0 %	13,5 %
Egenkapitalavkastning*	8,6 %	8,1 %
Andre inntekter i % av totale inntekter (eskl. VP)	18,5 %	18,8 %
Innskuddsmargin hittil i år	-0,05 %	0,02 %
Utlånsmargin hittil i år	2,38 %	2,21 %
Netto rentemargin hittil i år	1,86 %	1,84 %
Resultat etter skatt i % av FVK	0,81 %	0,80 %

Innskudd og Utlån

Andel av utlån til BM av totale utlån på balansen	22,3 %	22,9 %
Andel lån overført til EBK – kun PM	19,2 %	15,4 %
Innskuddsdekning	85,0 %	85,4 %

* EK-avkastning etter beregnet skatt – Annualisert

Nøkkeltall er annualisert der annet ikke er spesifisert

	2017	2016
Soliditet		
Ren kjernekapitaldekning	16,87 %	16,96 %
Kjernekapitaldekning	18,13 %	18,87 %
Kapitaldekning	19,59 %	18,87 %
Leverage ratio	9,42 %	9,90 %

Likviditet

LCR	122	136
NSFR	125	133
Likviditetsindikator 1	109,40	108,20
Likviditetsindikator 2	111,68	110,21

Årsrekneskapen for perioden 01.01.2017 – 31.12.2017

Erklæring frå styret og adm.banksjef

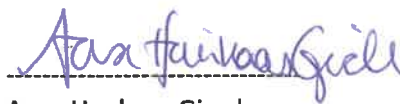
Vi stadfestar at årsrekneskapen for perioden 01. januar til 31. desember 2017 etter vår beste overtyding er utarbeidd i samsvar med gjeldande rekneskapsstandardar og at opplysningane i rekneskapen gjev eit rettvisande bilete av banken sine eigedelar, gjeld, finansiell stilling og resultat som heilhet og at opplysningar i årsmelding gjev ein rettvisande oversikt over utviklinga, resultatet og stillinga til banken saman med ei skildring av dei mest sentrale risiko- og usikkerheitsfaktorar banken står ovanfor.

Bø, 19. februar 2018

I styret for Sparebanken DIN

Harald Flaten
Styrelsiar

Aase Haukaas Gjerde
Nestleiar

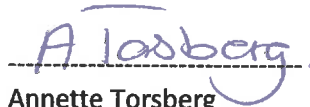
Olav Berge
Styremedlem

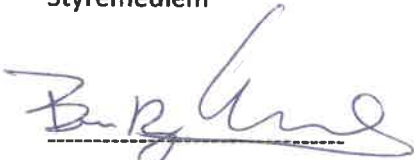
Tor Arne Gustavsen
Styremedlem

Vidar Tøp
Styremedlem

Annette Torsberg
Tilsette sin representant

Ben Roger Elvenes
Adm. Banksjef

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Til generalforsamlingen i Sparebanken DIN

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Sparebanken DIN som består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap, som viser et overskudd på kr 38.110.090 og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av bankens finansielle stilling per 31. desember 2017, og av dens resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i avsnittet *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av banken i samsvar med de relevante etiske kravene i Norge knyttet til revisjon slik det kreves i lov og forskrift. Vi har også overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Øvrig informasjon omfatter informasjon i bankens årsrapport bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Styret og administrerende banksjef (ledelsen) er ansvarlig for øvrig informasjon. Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet eller kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den ellers viser seg å inneholde vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til banken evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike banken eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe annet realistisk alternativ.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan skyldes misligheter eller feil og er å anse som vesentlig

dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- ▶ identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll;
- ▶ opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av bankens interne kontroll;
- ▶ vurderer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige;
- ▶ konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape betydelig tvil om banken evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det foreligger vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet. Hvis slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, må vi modifisere vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at bankens evne til fortsatt drift lenger er til stede;
- ▶ vurderer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen, tidspunktet for vårt revisjonsarbeid og eventuelle vesentlige funn i vår revisjon, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom vårt arbeid.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til disponering av resultatet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av bankens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Notodden, 19. februar 2018
ERNST & YOUNG AS

Tor Erik Baksås
statsautorisert revisor

Odd Knustad
statsautorisert revisor

